ԺԳ. ՏԱՐԻ 3715 (Ն. Տ.) 16 ՅՈՒԼԻՍ 1896 — 4 ՅՈՒԼԻՍ 1896 — 4 ՍԷՊԷՐ 1314 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՏԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԻՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعليه ده غلطه ده آره‌وك غزه‌تسى ادارهسنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան դրամական արժէք	150
» » Վեցամսեայ » »	75
» » Եռամսեայ » »	40
Օտար երկիրներէ Տարեկան Ֆրանկ	56
» » Վեցամսեայ »	28
Ընտիր թուղթի վրայ մասնաւոր տպագր. Տարեկան Օսմ. Ոսկի	2
Պաւառաց թղթատարի ծախքը միօրինակ Դրուշ	50

Խմբագրութեանս ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Հեռեւեալ տան տպագրական մեքանաներով տպուած
Schiff, Srpek & Comp. à Vienne (Autriche)

ՀՈԳԵՒՈՐ ՀՈՎԻՒՆԻՐ

Երբ Պատրիարքարանի առաջնորդական տեղապահը այս միացեալ թեմերու առաջնին մէջ իր քարոզներով ու իր տնօրինութիւններով գոհացուցիչ տպաւորութիւն մը թողէ ետ՝ երկրորդին մէջ կատարել կուգայ ժողովներու կազմակերպութիւն, և աւելորդապաշտութիւններու բարձման ու բարքերու աղնուացման կ'աշխատի, անդին՝ աւելի հեռաւոր ու կարեւոր վիճակէ մը, Տիարպէքիրէն, ոչ նուազ գոհացուցիչ տեղեկութիւններ կը ստանանք առաջնորդական տեղապահին պաշտօնավարութեանը վրայ։

Տ. Եղեկիել վարդապետ, միաբան Երուսաղեմի, իբր մէկ տարիէ հետէ կը հովուէ այդ թեմը և բարի վկայութիւններ միայն կը տրուին իր մասին։ Օրն ի բուն գրասենեակին առջեւ նստած, առաջնորդարանի գործերը կը կարգադրէ՝ գոհացում տալով բազմաթիւ դիմումներուն, իբրեւ քաջալերուն հովիւ ու բարեգործով հայր։

Այս անգամ, թղթակից մը, այդ հոգածութեան մէկ օրինակը կը հաղորդէ հետեւեալ տեղեկութեամբ.

Սոլի պատճառով Մուշէն Տիարպէքիր պանդխտող 260է աւելի ազգայիններ, մեծ մասով կին և տղայ, որոնք տարիներէ հետէ փողոցները կը թափառէին ու խեղճութեամբ կ'ապրէին, ճանաչ հանուեցան իրենց ծննդավայրը ղրկուելու համար։ Հնարեւ Ակաջն. Տեղապահ Հօր որ հանեստ գումար մը հայթայթելով յանձնած էր անոնց իրը ճանապարհածախս։ Անոնք, ինչ ալ ըլլայ նիւթական վիճակին, գոնէ պիտի օգտուին Մուշի կենսաւէտ օդէն ու ջուրէն, և պիտի կարդուրուին ֆիզիկապէս։

Թղթակիցը որ կը գրէ այս տողը, կ'ուզէ հրապարակային հարկ մը մատուցանել Տ. Եղեկիել վարդապետի արժանաւոր գործունէութեան, և յօժարութեամբ արձագանգ կուտանք այդ շնորհակալու զգացումներուն։

Եւ Տիարպէքիրի այն առաջնորդական հարուստ թեմերէն եղած ըլլար որոնց թեկնածուներուն ցաւոտ կը զբաղուին, մասնաւորապէս չչտելու պէտք չի պիտի մնար՝ Երուսաղեմի միաբանի մը ընդունելութիւնը այդ պաշտօնին. բայց մեր յիշողութենէն զատ, Պատրիարքարանի արձանագրութիւններն ալ կը հաստատեն թէ քանի՞ քանի՞ առաջնորդական ընտրութիւններ մերժման հանդիպած են եկեղեցականներու կողմէ, տարիներով թափուր թողով այդ աթոռը ու վիճակ հոգեւորապէս անխնամ։

Վերջին ժամանակներս, արդէն, բաւական թուով վիճակներ ունեցան իրենց տեղապահը կամ փոխանորդը, ոմանք արդէն իսկ փորձ՝ հովուական պաշտօններու մէջ, և ուրիշներ դեռ երիտասարդ, աշխատութեամբ մարզուելու տրամադիր, բայց ամենքն ալ պատրաստակամ անձնուէր ու ազնիւ գործունէութեան մը։ Առաջնորդներուն պաշտօնը եկեղեցիին մէջ չի սահմանափակուիր միայն. կրթական գործը մեծ պէտք ունի անոնց հսկողութեան։

Երկրի ալ, Քէօթահիոյ քահանայական ձեռնադրութեան վրայ գրուելու առիթ, առաջնորդի ընտրութեան պէտքը զգացնել տրուած էր։ Այդ թեմին համար ալ փորձը ցոյց տուաւ թէ, նոյն իսկ առժամեայ պաշտօնով ծերունի եպիսկոպոսի մը առաքումը գոհունակ տպաւորութիւն մը առաջ կը բերէ ժողովուրդին մէջ. առաջնորդի մը ընտրութիւնը, կամ ի հարկին, առաջնորդական տեղապահի մը անուանումը ո՛րչափ աւելի արդիւնաւոր պիտի ըլլայ։ Քէօթահիացիները մասնաւորապէս պէտք ունին իրենց դպրոցներուն մէջ մայրենի լեզուի ուսուցման, պատրաստելու համար սերունդ մը որ հետզհետէ մշակուած, զարգացած միտք մը ունենայ, որուն բարերար ազդեցութիւնը պիտի տարածուի ժողովուրդին ամեն դասակարգերուն վրայ։ Կը յուսանք թէ Ազգ. Պատրիարքարանի կողմէ գոհացում կը տրուի այս խնդրանքին ալ։ Տ.

ԳՈՆԷ ԺԱՄ ՄԸ

Պատմութիւնը սիրուն է և հերոսուհին սիրունէն ալ աւելի։

Քօքէնի ներկայացումներէն գիշեր մը։

Աբէ-Էլէի թիկնաթոռը տրամադրութեան տակ դրուած էր և ես ալ վրան։

Ցանկարծ օթեակ մը կը բացուի, և օրիորդ մը իր հօրը թեւին կռթնած ներս կը մտնէ։

Դեղեցիկ է ան, հիանալի գեղեցկութեամբ մը գեղեցիկ։

Մազեր ունի առատ ու սեւ, աչեր որոնցմէ սէր կը հոսի, գիրգ մարմին մը ծնրադիր պաշտուելու արժանի. և ամբողջութիւն մը ... je ne vous dis que ça։

Բնականաբար ես ալ ամենուն պէս դիտակս դէպի իրեն կը դարձնեմ. բայց կատակը մէկ կողմ. պարզապէս անզուգական կերպով հիանալի աղջիկ մ'է օրիորդ ... անունը կարեւորութիւն չունի։

Թիկնաթոռիս մէկ կողմը հանրածանօթ սեղանաւորի մը տղան և միւս կողմը ժիժահարուստ վաճառականի մը որդին։

Ալ ինծի համար Քօքէն բան մը չէ. բեմը անգամ չեմ նայիր։ օրիորդը ամբողջ ուշադրութիւնս գրաւած է։

Կամաց կամաց ես ալ անոր ուշադրութիւնը կը գրաւեմ։ Ապա թէ ոչ ինչո՞ւ ան ալ ինծի կը նայի. կէս ժպիտներ կը թռին կարմիր աղուոր շրթներէն, գլխի տատանումներ ունի որք հասկցողին համար շատ բան կը նշանակեն. և վերջապէս, ապուշ չենք, կռահելը դիւրին է, անուշ նայուածքներ ունի ինծի համար։

Եւ ես հեռուէն կը մտածէի.—Սա աղջկան արտէն ի՞նչեր կանցնին կոր արդեօք, հիմա, անիկա մաքէն կըսէ «Ահա երիտասարդ մը որ Քօքէնին գալու համար 30 ֆրանք տուած է (օրագրող ըլլալը ուրկէ՞ գիտնայ)։ երկու կողմը Պոլսոյ հայ երիտասարդներուն ամենէն փայլունները կան որոնց հետ շարունակ կը խօսի մը-տերմաբար. ուստի, եթէ ոչ անոնց պէս հարուստ, բայց գոնէ բան մը ըլլալու է, տարօրինակ կերպով ոգեղ ալ չէ. անընդհատ ինծի կը նայի, ըսել է թէ իր վրայ ազդեցութիւն ըրի։ Ինծի ամուսին մը պէտք է, արդեօ՞ք...»

Եւ ակնարկները կը բազմապատկուին, ժպիտները կը լայնան։

Ça y est.

Մինչեւ անգամ երբ ներկայացումը կը վերջանայ, գլխի գողտրիկ շարժումով մը դիս կը բարեւէ, զոր իրեն կը վերադարձնեմ։

Դրան մէջ իրարու կը հանդիպինք, այդ վերջի ակնարկը դեռ պտոյտ մէջ միտուած է։

Գիշեր մը Սանթրալի մէջ հանդիպեցայ իրեն։

Թատրոնին մէջի եղածը նորէն կրկնուեցաւ։

* * *

Ամիս մը ետքը բաղդ ունեցայ իրեն ներկայացուելու։

—Օրիորդ... (հոս անունը տուին)։

—Այփիար, որ լրագիրներուն մէջ բան կը գրէ երբեմն։

—Ա՜հ մը, ըրա, այն «ահ»երէն զոր վիրաւորեալները կարձակեն։

Անկից ի վեր երեսս անգամ չի նայիր կոր։

Բայց գոնէ ժամ մը վայելեցի զինքը,—այս ալ բան մ'է։

Յ. ԱԼՓԻԱՐ

ԻԶՄԻՐԵԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

(ՀԱՄԲՈՐԴԻ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ)

ԿԱՌԱԽՈՒՄԲԻՆ ՄԷՋ

Թէև Յունիս ամսոյ մէջ՝ խիստ զով օդ մը կը վայելենք. կառաչարը սարչաւ կանցնի կը կտրէ ընդարձակ տարածութեամբ գաչտեր ու ձորեր, իր ետին ձգելով կայարանները։ Վականի մէջ երեք հոգի ենք. միայնակ պատուհանի առջեւ նստած՝ կը զմայլիմ բնութեան սքանչելի տեսարաններուն վրայ, մինչ ուղեկիցներս, երկու գիրման գիտնականներ, տաք վիճաբանութեան մը բռնուած են որոնց արագախօսութենէն ոչինչ կը հասկնամ գրեթէ։ Ցբրանսերէն թերթ մը կը հանեմ ծրարէս և կսկսիմ կամ կը փորձեմ կարդալու, հանկարծակ կառախումբին մչտատեւ տատանումներուն, որ յոգնեցուցին ամբողջ պարբերութիւնն ու բառերն իրար կը խառնեն։ Գերմանները պահ մը ընդհատած են իրենց խօսակցութիւնն։ Երիտասարդը խօսքն ինձ ուղղելով կը հարցնէ.

—Ֆրանսացի՞ էք։

—Ոչ, հայ եմ, կը պատասխանեմ։

—Ա՜հ, դուք չատ կը սիրէք Ֆրանսերէն լեզուն։

Քաղաքավարական քանի մը կցկտուր խօսքերէ ետք կը հարցնեմ թէ ո՞ւր կերթան։ «Եփեսոս, կը պատասխանեն»։ «Ուրեմն, կըսեմ, ուխտաւոր էք և կերթաք Ս. Աստուածածնայ տունը»։—«Այո, պիտի երթանք հնութիւնները տեսնել և այդ վայրը որ.ւն չատ կը հետաքրքրուինք»։—«Ի՞նչ գաղափար ունիք, կը հարցնեմ, Աստուածածնայ տան գլուխ մասին, կընդունի՞ք որ Աստուածամայրը Եփեսոս այցելած ըլլայ»։ «Մենք եթէ այդ տնակը տեսնելու կերթանք, չի կարծէք թէ ստուգելու համար է. բոլորովին հակառակ ենք այդ գիւտին զոր պարզապէս կրօնական շահագործումներ ենք համարենք և ոչ այլ ինչ»։

Մինչդեռ այս խօսակցութիւնները կը փոխանակենք, արդէն մօտեցած ենք Եփեսոսի և ահա սեղ լերան մը վրայ ցցուած կը տեսնենք բերդ մը որ ժամանակին առարկու եղած ըլլալ կը թուի և այժմ փլուփած է, պահելով միայն իր աշտարակները։

Գերմաններն իսկոյն լուսանկարի մեքենայով կառնուն այդ Քէպէ Քալէսէի պատկերը։ Այդ բերդի մասին աւանդուած պատմութիւնը կընեմ զոր քառ. առ քառ. իրենց նօթատետրին մէջ կը նշանակեն, խոստանալով անցնիլ յօդուածին մէջ զոր գիտական մեծ հանդէսի մը մէջ պիտի հրատարակեն։

Քիչ մը անդին և ահա կսկսի երեւիլ աւերակաց շարք մը, որ հակառակ իրենց հնութեան՝ կը խոստանան կարծես հազարաւոր տարիներ դեռ գոյութիւն ունենալ ու կանգուն մնալ, այնքան հաստատուն են։

Կը բաժնուիմ ընկերներէս Եփեսոսի կայարանին մէջ. մեր հրաժեշտի ողջոյնները կը նմանցնեին զեղ հին բարեկամներու։ Կառաչարին կուգայ միանալ օգնական վայրաչարժ մ'ալ, վասնզի ճամբուն էն զբաղուարին տեղի է, պիտի բարձրանայ շատ վեր և պիտի անցնի երկու փապուղիներու մէջէն։ Այդ փապուղիներու մէջէն անցած ժամանակս խոր մթութիւն մը կը տիրէ գիշերէն աւելի մութ։ Այս սեւութեան մէջ միտքս կը նահանջէ դէպի անցեալը, տարիներ առաջ երբ այդ փապուղիներու բացման աշխատող հազարաւոր խեղճ բանուորներ իրենց կեանքը տուին, շատերու մարմինն իսկ չգտնուելով. վասնզի ժայռերը պատռուած ժամանակ կեանքեր ևս զոհուած էին։

Մութէն դէպ ի լոյս փոխադրուած ենք. փապուղիները մեր ետին կը մնան, սքանչելի օդ մը կը վայելենք տեղւոյն խիստ բարձրակայաց գիրքին շնորհիւ և ահա հինգ վեց կայարաններ անցնելէ ետք կը հասնինք Այտրն։

Ա. ՑՏԸՆ

Այտրնի մասին, այսինքն տեղւոյն ազգայնոց կեանքին վրայ չպիտի կրնամ մանրամասն տեղեկութիւններ հաղորդել. միայն անցողակի ըսեմ թէ Հայերը ամենէն յետամնաց ժողովուրդն են հոս, թէ՛ զարգացման և թէ նիւթական տեսակէտով։ Վարժարանի մասին խօսիլ իսկ չեմ ուզեր. մերթ գոց և մերթ բաց կը մնայ։ Երիտասարդութիւնն անտարբեր կը մնայ կրթական գործին ինչպէս և կրօնքին։ Արդէն տեղւոյն հոգեւոր հայրը, այսինքն քահանան, կարծես իր միջավայրին յարմար անձն է. Ատուռոյ այդ պաշտօնեան տեսայ այնպիսի տեղ մը և այնպիսի վիճակի մը մէջ որ երբէք կարելի չէ իր պաշտօնին յարմար գտնել։ Ընթերցողներս պիտի հարցնեն թէ ի՞նչ է այն, ի՞նչ կը յուսան որ պատասխանեմ, ենթադրեցէք քահանայ մը նստած աշխարհիկ զրօսասենեակ մէջ ուր ամեն կարգի օղիամոլներ իրենց բաժակին պարպելուն կը մատնին և իրենց երգերը, և հոն քահանան նստած կը կոնծէ անհասանելի բաժակները, մերթ ոտքէն բակիցն հանելով։

Հոս ընթերցանութիւն չկայ գրեթէ։ Աբէ-Էլէ և Հայրենիք երկուքական ընթերցող ունին որոց մին Իզմիրցի և միւսն ազնիւ փաստաբան մ'է Դրքազանցի։

Դարձեալ Ս. Ցեղ

Այսրնէ վերադարձիս Գուշատայ կամ Նոր Եփեսոս գացի,—ծննդավայրս։ Հոս մեր ազգայինք աւելի լաւ վիճակ մը ունին, բայց օր ըստ օրէ պակսելու վրայ են, վասն զի կը գաղթեն։ Քաղաքն երթալով իր վիճակը կը կորսնցուցնէ, մանուկ էի երբ 17 տարի առաջ մեկնեցայ և այժմ երբ այցելեցի հոն, փողոցները, տուները բնաւ փոփոխութիւն կրած չէին. տուներն ու խանութները ծգուած են իրենց նախնական վիճակին մէջ և հետզհետէ պիտի փլուզին, արդէն չատ տուներ գրեթէ կիսափուլ են։ Մեր այստեղի եկեղեցին Իրմիրի թեմերուն ամենէն հարուստը կը նկատուի. 17 տարի առաջ 3500—4000 ոսկի կը գնահատուէր։ Անգամ մը չեղած էի Աբէ-Էլէի մէջ թէ այդ եկեղեցւոյն հարստութիւնը պէտք է ուրիշ աղքատ թեմի մը յատկացնել, բանի որ տեղւոյն ազգայնոց թիւը 7—8 տունի իջած է և այս ընթացքով ատոնք ալ պիտի գաղթեն։ Տ. Գ.

Իզմիր, 29 Յունիս

ՏԻՐԱՑՈՒՆ ՈՒ ԺԱՄԿՈՂԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Բ.

Իջաւ մահիճէն։

Մտմտաց դիր մ'ալ, ախուռ գնաց, տարթի եկաւ, ու պահ մը քիթը քերելէ, պճկելէ վերջ՝ ուղղուեցաւ մառանը, և իր պզտիկ սնտուկն սկսաւ խառնել։ Նա տակն ու վրայ ըրաւ սնտկի մէջի մանր մանր բոլոր գոյքերը, և անոնց մէջէն 10-12է չափ կնիքներ առնելով՝ գրպանը դրաւ և դուրս թռաւ։ Խորհուրդ մ'անցած էր մարէն։

Էա ուշ Մարգարն ալ իր լծկան տաւարներու ախոռի սաքուն (փոքր սենեակ) նստած, գիրին հետ, ուրիշ խորհրդի մէջ էր։ Նա յուսախտուր չէր ուէսութենէն, ձեռքի տակէ կ'աշխատէր Համբարը ձգելու, բայց չէր յաջողեր։ Նորան մէկ յոյս մնացեր էր, Մշեցի Կագաւի միջնորդութիւնը, Կըրնճօյեան Մովսէս աղայի մօտ։ Կաքաւ իր բարեկամն էր, իր հացն ու պանիրը շատ կերած և իր ընծաներն վայելած էր։ Գաղտուկ գիրը Սրբօին զրկած էր անոր քով, քնքնած էր Կաքաւի լեզուն, ու գիրին իրենց լուր բերած էր թէ՝ «լեզուին տակ թաց է»։

—Է՛, Սրբո, հաւատամ խօսքիդ, նապաստակ, վախնամ սուտ կը խօսիս, յետոյ ես պզտիկ կ'ելնամ, թէ կագաւ՝ Մովսէս աղալ առջեւ աչքերն խուփեր է քեզի, գոյզ ճամբուն է, զրստունիք։

—Վա՜ւա՜, եղօր արեւ վկայ (ուէսի տըզան), որ դու գիտես, քան գիմ լոյս աւել կը համարիմ։ Սրբօն իր ոտքը Մովսէս աղի դիւան գացեր ու զեռք պագեր եմ, յորմէ չճանչնայ գիս, գաղան քեզ եկաւ, ձիու գլուխ չէ՛ ես բռնեցի, գացի հետ ջուր գետի ակն, աւեր գմբէթ։ Սրբօն քօս չէ, ա՜խ գիր մ'էլ գղիրութեան ջոկան ձեռքս առնէր, դու կը տեսնես քանի մը հոգու տուն կանվնոց պըտ էնէնք...

—Խնամուա՜ր, տաս տարի հացս կ'ուտես, ի՞նչ աչքբացութիւն էրեցիր։

—Բու տուն չինուի, է՛լ ի՞նչ էնէնք. ճուռիկ աղբրի պէս կը կրեէնք տուն։ Զէ՞, հաւորիքի կաթ պակաս էր ուէսկնով քոլ։ Աղա՛ս, քանի՞ հեղ խարեր եմ էս ու էն,—տղա՛յ, քառասուն դրչ, խարաձգ տուր, էլ միսարիֆ չեմ բերիր վրա, հայրը պարտքեդ էլ կ'ապատիս, ու կը բերենք հրամանքիդ, կամ ուէսկնով։ Սուրբ աղբերիկ, ուէ՛ս գեղացիք որ կը տեսնեն զգլուխս, ինչպէս դև՝ սրբերէն, էնպէս կը հայածուին ձէնէս։

—Ադէկ, աղուխուա՛կ, ես կը պատուիրեմ ուէսկնով, գաթայ, խորոված, մեղր, կարագ և սէր թող պատրաստէ, առ գնա կաքաւ ադին։

—Ադէկ, խօսքդ չաքրով, մհկման թուղթ մ'էլ կ'ուզէր։

—Հասկցայ. կանչէ՛ Տիրացու Մարտոն, տեսնանք կրնա՞յ տասը էլ ճար մը գտնալ։

Գիրը դեռ փոգան չհասած, Մարտոն ներս մտաւ, ու բարեւ տալով՝ անցաւ բոխերիկի մէկալ կուշան չիպուխը վառելու։

Երեքը միակ էին։

Պահ մը շրթունք շրթունքի, լուռ կեցան։ Ուէս իր ծրարին և Մարտոն ալ իր մտածութիւն հետն էին։ Երկուքն ալ կը մտածէին իրենց խորհուրդներն յայտնել, բայց կը դողայէին (բաւուէին) իրարմէ։ Մարգար այնպէս մը ձեւացուցած էր, թէ է՛լ ուէս պլտա չեղնի, իր խորհուրդներն էլ, մինչ այն ատեն կը պահէր Մարտոյէն, նկատելով որ, իր անկման պատճառը, նա եղած է։ Երկրորդին հաչիւը ուրիշ էր. կը վախնար թէ, իր խորհուրդն յայտնէ, ու չկատարի, այնուհետեւ անկարելի կը լինի իրեն նպատակին հասնիլ։

Սպասեցին։

Գիրը Սրբօն անհամբեր էր. իր պաշտօնի համ ու հոտն կարծես բերանն էին նորէն, աչքի առջեւն էին խորոված հաւեր, բաղեր ուէս։ Հաւատացեր էր թէ՝ մոհրած պիրն մէկ անգամ որ իր ձեռքով կագաւ ադին հասնի, ուէսութիւն կը վերադառնայ իր տիրոջ, և իր կարճիկ, սեւ գաւազանն ալ—գղիրութիւնն—նորէն ձեռք կ'անցնի։ Նա կամացուկ բոցանէն վեր եկաւ, հազաց, ֆըսֆրաց, կօշիկները չիտկեց, փուխիրիքի կրակները խառնեց։ Զէն մը չելաւ։ Ուէսի համբիչն՝ որ նետուած էր թաղիքի վրայ, առաւ ձեռքը տուաւ, գաղձեալ խօսք չեղաւ։

Մարտոն աւելի մտայոյզ էր. Սրբօն որոշեց սատանայական խաղ մը խաղալ։ Նա մօտեցաւ Մարտոյին և անոր տիվիթն գօտիէն ուշկիկ մը քաշեց, ու խլանն հանելով՝ սկսաւ եղունգին վրայ խաչեր գծել, Մարտոն դեռ ախած չէր. իսկ ուէս Մարգարը, որ աչքի տակէ կը դիտէր, զայս տեսնելով այնպէս քահ քահ մը բրթուց, որ Մարտոն թիզ մը տեղէն թռաւ, և լսի լսի սկսեց չորս դին աչքել։

—Տօ՛, գիժուկ, ծիծաղեց ուէս Մարգար, էտ ի՞նչ սատանկութիւն կ'ընես, սոմբլեցի՞ դարձար գլխուս։

—Ի՞նչ էնէմ, ուէ՛ս, էսօր գրաղրութիւնն ծախու առեր եմ Մարտոյէն, տունդ չինուի, գառնալով դէպ Մարտոն, շնորհ՞ն առեր է քու կուշտ, թաթարլանի՞ ես, լկամիր ես բերանդ ու նստեր։

—Վա՛յ դու գետինն անցնիս, խնդաց ամամայ, երբ առաջ տիվիթս, արեւս վըկայ, խակի չեմ ախած։

—Է՛, հանաք մէկդին մնայ, խօսք առաւ ուէսը, էտ խէ՞ր է, ի՞նչ է Մարտո, էսօր խալէմով դուրս ելեր ես, չեղնի թեւերդ ճթաց։

—Ի՞նչպես թեւերս ճթաց, փառք Աստուծոյ, խէր է, հապա ի՞նչ կայ։

ԳԵՂԱՄ

=)(113)(=

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի

ԱԼՓՈՆՍ ՏՕՏԷ

ՃԷՔ

Սակայն երբեմն անակնկալ դժուարութիւններ դուրս կելլային տոգերուն մէջէն, և սրտաչարժ էր տեսնել այդ մեծ մանչը, որուն ձեռքերը ամեն օր կը ոռճեւնային մամուլին ծանրութիւններէն և որ գրիչը ջղաձգօրէն կը բռնէր, կը ճօճէր ցոյն եւ երբեմն կը նետէր անոր զայրոյթի շարժումով մը։ Իր բով, Պելիզէր կը կարէր իր քաջքէմներուն պակասակները կամ իր ամառային գլխարկներուն յարդը երկկուղած լռութեամբ մը, ապշութեամբը վայրենի մը որ ներկայ գտնուի մոգի գիւթութիւններուն։ Ճէքին ըրած ճիգերէն կը տառապէր, լեզուն իրեն կը քաշէր, համբերութիւնը կը հատնէր և երբ ընկերը դժուարին կտորի մը մէջէն ելլար, ինքն ալ գլուխը կ'օրօրէր յաղթական երեւոյթով մը։ Փերեզակին խոշոր ատեղն ադմուկը թնձր յարդէն անցած պահուն, ուսնողին թուղթին վրայ ճռնչող գրիչը, ծանրօրէն շարժող իր խոշոր բառարանները ձեղնայարկը կը լեցունէին հանդարտ ու առողջ աշխատութեան մթնոլորտով մը, և երբ Ճէք վեր կառնէր աչքերը, իր դէմ ապակիներուն ետեւը կը նշմարէր այնպատող լամպարներու լոյսեր, գործունեայ ստուերներու որոնք արիաբար կերկարձգեն իրենց հսկումը, շրջօնը բարիքեան գիշերի մը, ամեն ինչ որ կը ճառագայթէ իր բակերուն խորը, մինչ իր պուլվառները կը լուսաւորուին։

Կէս գիշերին մօտ, տղան պառկէլէն ու քնանալէն յետոյ, տիկին Վեպէր, ածուխն ու եղը խնայելու համար, կուգար իր բարեկամներուն քով աշխատիլ. պտիկին, Պելիզէրին ու ընկերոջ հագուստները կը կարկըտէր։ Որոշուած էր որ ամառնութիւնը գարնան տեղի ունենար, որովհետեւ ձըմեռը աղքատներուն համար լեցուն է ծանր բեռերով ու մատանջութիւններով։ Հիմակուհիմա երկու սիրահարները արիաբար կաշխատէին իրարու քով. ինչ որ գարպաս ընելու եղանակ մըն է գարձեալ։ Արդէն երեք հոգինոց ընտանիքին վրայ կը մտածէին, բայց կերեւայ թէ Պելիզէրին համար բան մը կը պակսէր տակաւին, վասնզի հացագործ կնոջ քով նստած, մելամաղձիկ ձեւեր, խուլ և խղդուկ հառաչներ կուտենար, ինչպէս ընդգէանները նշմարած են թէ Ավրիկէի մեծ կրիաները հառաչ կարձկեն իրենց ծանր պատեանին տակ՝ տարվանց եղանակին մէջ։ Ատեն ատեն, կը փորէր բռնել տիկին Վեպէրի ձեռքը, քիչ մը իրենիներուն մէջ պահել զայն, բայց կինը կը նկատէր որ գործն ուշ կը մնար, և կը շտապանային իրենց երկու ասեղները չափով քաշել, մեղմիւ խօսելով իրարու հետ այն խոշոր ձայներու սուլիւնովը որոնք գոհանալ կուգին։

Ճէք ետին չէր դառնար վախնալով որ կը նեղէր զանոնք, գրելով հանդերձ կը մոռնար։ «Ի՞նչ երջանիկ են»։

Ինք կիրակի օրերը միայն երջանիկ էր, էթիոլ երթալու օրը։

Երբէք փոքր տարփուհի մը այնքան խրնամք չպիտի տանէր ինքզինքին որքան Ճէք այդ մեծ օրուան առտուն, ժամը հինգին իսկ վառուած լամպարին լոյսովը։

Տիկին Վեպէր առաջուց իրեն կը պատրաստէր ճերմակ շապիկ, իր պարոնի հագուստը՝ աթոռի մը կռնակը փռուած։ Եւ նախնառաջ կիտրոնը, չեչաբարը՝ աշխատութեան խարաններն անհետացնելու համար։ Կուգէր որ բան մը չմնչեցուէ՝ ամբողջ շաբթուան մէջ իր վարձկան վիճակը։ Եթէ էյսէնէքներու բանուորուհիները տեսնէին իր մեկնիլը, ճիշդ Ռոտոլֆ իշխանը պիտի կարծէին այս անգամ։

Օ՜ը հեշտագին, անընդհատ երանութեան, որ ոչ ժամ ունէր ոչ վայրկեան։ Բոլոր տունը իրեն կը սպասէր, ընդունելութիւն կընէր իրեն, սրահին մէջ տաքուկ կրակը վառուած, կանանչ փուչիները շըմփնէին վրայ, և տոքթորին զուարթութիւնը. ու Սեսիլին յուզումը որուն դէմքին վրայ՝ միմիայն իր բարեկամին ներկայութիւնը՝ կը դնէր հմայքի մը շառաչունութիւն։ Ինչպէս ատենօք, երբ տղայ էին, Ճէք իր դասը կառնէր անոր առջեւ, և մանկամարդ աղջկան ակնարկը կը քաջալերէր զինք, կ'ուզէր իր հասկացողութեան։ Պ. Ռիվալ կը սրբազրէր շաբթուան պարտականութիւնները, կը բացատրէր զանոնք, ուրիշներ կուտար և ուսուցիչը այս մասին այնքան բաշխարար էր որքան աշակերտը, կիրակիի այս յամրիջօրէին, յորում բացի անակնկալ այցելութիւններէ ծերունի բժիշկը սովորաբար ազատ էր, գրեթէ ինքզինքը մոմիայն նուիրելով իր հրիտասարդութեան գիրքերուն՝ նշանագրելու համար զանոնք սկսնակի մը համար։ Դասն աւարտելէ ետք, երբ օդը ներէր, կերթային պտոյտ մը ընել անտառին մէջ, սառնամանիքէն մերկացած ու ժանգահար, սարսռուն ու ճաքճաքուն, ուր կը վազէին հայածուած ճագարներն ու այծեամները։

Օրուան լաւագոյն վայրկեանն էր այս։

Բարի տոքթորը, քալուածքը կամաւ դանդաղցնելով, կը թողուր որ իրմէ առաջ անցնին երիտասարդները, իրարու թեւ մտած, թեթեւսոն ու կայտառ, խոստովանութիւններով չարչրկուած, զորս իր բարեմտութիւնը կը նեղէր քիչ մը։ Շատ շուտով համաձայնութիւն պիտի տար անոնց. անոնք դեռ այն երջանիկ վայրկեաններուն մէջ կը գտնուին որ սէրը աւելի գուշակութիւններով չինուած է քան խօսքերով։ Սակայն իրարու կը պատմէին անցնող շաբաթը, բայց երկար լռութիւններով որոնք երաժշտութեան պէս էին, այս երկձայն օրերուն թագուն և կրքոտ ընկերացումը։

Մտնալու համար անտառին այդ մասին մէջ զոր մեծ Սենար կանուանն, Օլիէթի ամարանոցին առջեւէն կանցնուէր, ուր տոքթոր Հիրշ կը շարունակէր գալ ատեն ատեն իր փորձերն ընկու անուշահոտութեանց ախտաբանութեան վրայ։ Կարծես անտառին ու գաշտերուն բոլոր բաբասանները կայրէին հոն, այն ատենն թանձր էր տանիքէն բարձրացող մուխը և կսկորդը կը խեղդէր իր անուշաբոյր կծուութեամբը։

—Ա՜հ, ա՜հ... Թունաւորիչը եկեր է, կըսեր Պ. Ռիվալ տղաներուն... Իր զիւային խոհանոցին հոտը կառնէ՞ք։

Սեսիլ կուզէր լռեցնել զայն։

—Զգուշացիր, մեծ հայր, կրնայ լսել ձայնդ։

—Ի՛հ, թող լսէ... Կը կարծես որ կը վախնամ անկից... Հոգ մը՞ներ։ Այն օրէն ի վեր ուր կուզէր արգիլել զիս որ մինչեւ մեր Ճէք բարեկամին չհանիմ, գիտէ թէ ծերունի Ռիվալին դատակը դեռ ուժով է։

Բայց պարապ տեղը կըսէր, տղաք աւելի ցած ձայնով կը խօսէին, աւելի շուտ կը վազէին «մեծ հանդիսաւոր» առջեւէն։ Կը զգային թէ իրենց համար աղէկ բան մը չիկար հոն. կարծես կը գուշակէին թունաւոր ակնարկը զոր իրենց կարձկէին ակնոցները տոքթոր Հիրշին՝ գոց վանդակաւորներուն տակն գարանակալ։ Վերջապէս ի՞նչ վախ կրնային ունենալ այդ խամաճիկին լրտեսութենէն։ Ամեն բան խղճած չէ՞ր տ'Արժանթոնի և Շարլոթի զաւակին մէջ։ Երեք ամսէ ի վեր ա՛լ չէին տեսներ զիրար, բաժնուած կապրէին ատելութեան անխախտ մտածումով մը որ ամեն օր աւելի կը հեռացնէր զիրենք, երիս եղբարներու պէս զոր ջուրը կը փորէ մէկէն միւսին երթալով անդարձում։ Ճէք շատ սիրելով իր մայրը՝ չէր սրտմտեր անոր դէմ՝ տարփաւոր մը ունենալուն. բայց յորմէ տղա՛յ, քառասուն դրչ, խարաձգ տուր, էլ միսարիֆ չեմ բերիր վրա, հայրը պարտքեդ էլ կ'ապատիս, ու կը բերենք հրամանքիդ, կամ ուէսկնով։ Սուրբ աղբերիկ, ուէ՛ս գեղացիք որ կը տեսնեն զգլուխս, ինչպէս դև՝ սրբերէն, էնպէս կը հայածուին ձէնէս։

—Ադէկ, աղուխուա՛կ, ես կը պատուիրեմ ուէսկնով, գաթայ, խորոված, մեղր, կարագ և սէր թող պատրաստէ, առ գնա կաքաւ ադին։

—Ադէկ, խօսքդ չաքրով, մհկման թուղթ մ'էլ կ'ուզէր։

—Հասկցայ. կանչէ՛ Տիրացու Մարտոն, տեսնանք կրնա՞յ տասը էլ ճար մը գտնալ։

Գիրը դեռ փոգան չհասած, Մարտոն ներս մտաւ, ու բարեւ տալով՝ անցաւ բոխերիկի մէկալ կուշան չիպուխը վառելու։

Երեքը միակ էին։

Պահ մը շրթունք շրթունքի, լուռ կեցան։ Ուէս իր ծրարին և Մարտոն ալ իր մտածութիւնին հետն էին։ Երկուքն ալ կը մտածէին իրենց խորհուրդներն յայտնել, բայց կը դողայէին (բաւուէին) իրարմէ։ Մարգար այնպէս մը ձեւացուցած էր, թէ է՛լ ուէս պլտա չեղնի, իր խորհուրդներն էլ, մինչ այն ատեն կը պահէր Մարտոյէն, նկատելով որ, իր անկման պատճառը, նա եղած է։ Երկրորդին հաչիւը ուրիշ էր. կը վախնար թէ, իր խորհուրդն յայտնէ, ու չկատարի, այնուհետեւ անկարելի կը լինի իրեն նպատակին հասնիլ։

Սպասեցին։

Գիրը Սրբօն անհամբեր էր. իր պաշտօնի համ ու հոտն կարծես բերանն էին նորէն, աչքի առջեւն էին խորոված հաւեր, բաղեր ուէս։ Հաւատացեր էր թէ՝ մոհրած պիրն մէկ անգամ որ իր ձեռքով կագաւ ադին հասնի, ուէսութիւն կը վերադառնայ իր տիրոջ, և իր կարճիկ, սեւ գաւազանն ալ—գղիրութիւնն—նորէն ձեռք կ

Գ. ՊՈԼԻՍ, ՅՈՒԼԻՍ 4/16, 1896

Քաղաքական կացութիւն

ԻՏԱԼԻԱ.—Ռուտինի մօրբիզն յայտնեցաւ վերակազմել իւր նախարարութիւն, յորում ինք վարչապետի պաշտօնին հետ կը միացնէ ներքին գործոց նախարարի և առժամապէս ալ արտաքին գործոց նախարարի պաշտօնն. որովհետև Սերմոնէդա դուքսը չուզեց մնալ արտաքին պաշտօնարանին մէջ։ Պատերազմական, ելմտական, հանրային շինութեանց և հեռագրայ ուղղութեանց նախարարներն ևս քաշուեցան, և անոնց տեղ նորեր անուանեցան, որպէս հեռագիրին երէկ ծանոյց։ Անհամաձայնութեան պատճառն էր զինուորական երմտայոյզը զնչելու խնդիրը։ Իտալիա, մեծ բանակ մը պահելով հանդերձ, չկրցաւ Հապէշներուն յաղթել։ Խնդիրը բանակին մեծութեան վրայ չէ, լաւ կազմաւորութեան վրայ է։ Միւս կողմէ, երկրին եղեւմտեան կարգի դրուելու պէտք ունի, և այս ալ բանակի ահագին ծախքէն կարեւոր զեղչ մ՚ընելով միայն կարելի է։

ՍՊԱՆԻԱ կարգադրութիւններ ըրաւ երկու զրահաւոր գնելու համար Իտալիայէն, երկուքալ Անգլիայէն և Գերմանիայէն, նաեւ 10,000 Մաւզէրեան հրացան, յորմէ կարեւոր պաշար մը արդէն ղրկած է Քուպա։

ԳԵՐՄԱՆ կառավարութիւնն որոշեց Միջերկրականի մէջ հաստատել նաւախումբ մը բաղկացեալ երկու առաջնակարգ զրահաւորէ և մէկ շղթուն մարտանաւէ։

ԻԵԽԱՆ ՀՕՅԵՆԼՕՒ վարչապետն իշլ ժամանեց նախընթաց օր, և երեք քառորդ ժամու խորհրդակցութիւն մ՚ունեցաւ Ֆրանց Եղոյէֆ կայսր հետ։ Յետոյ Ն. Վեհափառութեան հետ ճաշեց, և նոյն երեկոյին Աւստրիա իւր ամառնային բնակարանը գնաց։

ԼԻ-ՀՈՒՆԿ-ՁԱՆԿ Փարիզ հասնելուն, նախագահին ներկայացաւ հանդիսապէս։ Իւր կայսր կողմէ Պ. Ֆէլիքս Ֆոռի մատոյց նամակ մը որով կը կարգուի արտասովոր դեսպան ի Ֆրանսա։ Ապա պարագային յարմար փոքրիկ ճառ մ՚ըսաւ չիներէն, զոր իւր թարգման Ֆրանսերէնի թարգմանեց։ Պ. Ֆէլիքս Ֆոռ յոյս յայտնեց թէ Լի-Հունկ-Ձանկ պիտի օգնէ Ֆրանսական ձեռնարկութեան Զինաստանի մէջ։ Ազգային ժողովն առթիւ Լոնդոնի հրապարակին մէջ կատարուած մեծ զօրահանդէսին ներկայ էր չինացի փոխարքան։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԿԱՅՍՐՈՒՀԻՆ

Պ. Բրլդնի Պիֆլօ Ամերիկացին, որ Վիլհէլմ կայսր դպրոցական ընկերն եղած է, և անոր հետ սերտ բարեկամութիւն պահած է ցայսօր, ամերիկեան հանդէսի մը մէջ կը պատմէ հետեւեալ հրահանդիչ դէպքը.—

Օր մը Վիլհէլմ Բ.Պ. Պիֆլոյի ձեռքէն ընդունեց ամերիկեան փոքրիկ մակոյկ մը շատ ճարտարօրէն շինուած, և շատ սիրեց զայն։ Հասկցաւ թէ օ՛րքան օգտակար պիտի ըլլար այն մակոյկ գժուարանցնելի կարգ մը ջուրերու վրայէն նաւարկելու համար։ Բոցատմի պալատն առջեւ լճին մէջ Պ. Պիֆլօ առագաստ պարզած քանիցս վեր վար նաւարկեց այն մակոյկով, իւր օգոստափառ բարեկամին բաղձանաց համեմատ։ Վիլհէլմ Բ. ըսաւ. «Իմ բոլոր մանչերս ալ թո՛ղ այս մակոյկով նաւարկել սովրին»։ Պ. Պիֆլօ շատ գոհ Ֆոռ. իւրաքանչիւր տղուն մէյ մէկ մակոյկ նուիրելու հաճոյքը պիտի ունենար, և յետոյ, անանկ համոզուած է թէ մանչ մը կիսովին միայն մանչ կրնայ ըսուիլ երբ չի գիտեր իւր մակոյկը թիավարել և առագաստ պարզել։ Բիչ ետքը կայսրուհին ինքն ալ նոյն հետաքրքրաշարժ մակոյկին խօսքն ըրաւ Պ. Պիֆլոյի, որ առիթէն օգտուելով, պարզեց Ն. Վեհափառութեան թէ օ՛րքան հաճելի ժամանց մը կ՚ըլլար այս մակոյկով արագ հոսանքի մը դէմ նաւարկել, փրփրացող հեղեղատներէ, յորձանքներէ անցնիլ, սպառնացող ժայռերու միջեւէն սպրդիլ, ևն։ Բայց կայսրուհին հաղորդ չէր ըլլար այս եռանդեան։ Պաղութեամբ պատասխանեց. «Օ՛, ատ չեղաւ. չեմ ուզեր որ իմ մանչերս ատանկ վտանգաւոր բաներ ընեն։ Թող չեմ տար։»—«Բայց, պատասխանեց Պ. Պիֆլօ, կայսրն ինք արդէն հաւանած է։»—Կայսրուհին, իւր ամենէն անուշիկ ժպիտով, դէպ իւր Օգոստ. ամուսինը դառնալով, ըսաւ. «Անիկա Գերմանիոյ կայսրն է։ Բայց ես ալ իմ մանկանոցիս (nursery) կայսրն եմ.»

(Մենչեսթ. Օբզերվըր.)

ՃՍԲՈՆԻ Լոնտոնի դեսպանատունէն անգլ. լրագրերուն հաղորդուած տեղեկութեան մը նայելով, Ճաբոնի հիւսիսարեւելեան ծովեզերաց վրայ ողողմանց զոհ գացողներուն թիւն ի սկզբան ծանուցուածէն աւելի է։ Աւուսմորի գաւառին մէջ, 840 տուն կոհակներն առին տարին, և 346 հոգի խեղդուեցաւ։ Իուագի գաւառին մէջ, 5,920 տուն կործանեցաւ, և 23,309 անձինք կորան։ Միյաճիի գաւառին մէջ ալ 715 տուն վաւ, ջուրերուն չդիմանալով, որոց մէջ խեղդուեցան 3,344 հոգի։ Այս մեռնողներէ զատ՝ առաջին գաւառին մէջ 213 հոգի, երկրորդին մէջ 23,840 և երրորդին մէջ 1,184 հոգի աւելի կամ նուազ վիրաւորեցան, կամ խեղանդամ եղան։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԴԻՒՐԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՕՐ. ՔՈՒԷՏՈՆԻ ԽԱՅՏԱՌԱԿՈՒԻԼԸ

Արէ-Լէլի մէջ արդէն կարգադրիչ Օր. Քուէտոն Փարիզուհւոյն հռչակաւոր պատմութիւնն, որ իբր թէ Գաբրիէլ Հրեշտակապետին հետ կը տեսնուի, և շատ մը գուշակութիւններ կ՚ընէ, իրեն խորհուրդ հարցնողներուն միջնորդ կ՚ըլլայ և Հրեշտակապետին պատասխաններն անոնց կը հաղորդէ եղեր, ևն. ևն.

Իւր պատմած բաներուն անհաւանականութեան չնայելով, Փարիզցիք, Փարիզուհիք և գաւառաց Ֆրանսացիք հաղարներով և տասնեակ հաղարներով դիմեցին Օր. Քուէտոնի։ Անոր բնակած փողոցն օրերով, շաբաթներով անանցանելի եղաւ կառքերու և հարակառքերու։ Անոր ուղղուած նամակներն այնքան բազմաթիւ էին որ նամակատան մէջ յատուկ գէր մը հաստատուեցաւ Օր. Քուէտոնի նամակներուն համար, զորս երեք—չորս բացառիկ պաշտօնեայք շարունակ իւր բնակարանը կը փոխադրէին։ Եւ զարմանալի է որ Օրիորդը պատասխան չգրելով հանդերձ այսքան շատ նամակ կ՚ընդունէր։ Այցելուներուն վերջը չէր գար։ Այս մարդիկ, ոմանք հաւատալով, այլք հետաքրքրուելով, կը դիմէին Օրիորդին՝ անոր միջոցաւ բան մը հարցնելու համար Գաբրիէլ Հրեշտակապետին։ Շատեր ի բոլոր սրտէ կը հաւատային։ Ուրիշներ իրենց թերահաւատութիւնն արտայայտելու կը քաշուէին, միւսներուն քով ծիծաղելի չըլլալու համար։ Եւ այս ամենը մի քանի ամիսէ ի վեր տեղի կ՚ունենար «Լոյս-Քաղաքին» մէջ, որպէս Գաղղիացիք կ՚անուանեն իրենց ոստանը։

Բայց ամէն բաներն վերջը կայ,—նոյն իսկ Գաբրիէլ Հրեշտակապետին հետ խօսակցելուն։ Օր. Քուէտոնին համար, վերջը բարի չեղաւ։ Նիւթապէս, ինք բանը չնեց, և կ՚ըսուի թէ իւր վրայ զմայլողներէն մին իրեն ամուսնութիւն առաջարկեր է։ Բայց Տ. Վալատիէ քահանայ, որ կը խոստովանցնէ Լա Ռոքէթի բանտին մահապարտները, խաբէութիւնն անանկ ձեւով մը երեւան հանեց անցեալ շաբթու որ ամենէն ապուշներուն անդամ աչքը բացաւ։

Տ. Վալատիէ իւր այցարարքը ներս զրկելուն պէս ընդունուեցաւ։ Օր. Քուէտոն զայն տեսնելուն, ըստ սովորութեան շատ մը յանգաւոր բաներ յաջորդապէս արտասանեց որը բան մը չէին նշանակեր։ Քահանան, ընդմիջելով, հարցուց թէ կրնա՞յ խօսիլ հրեշտակին։—Օրիորդը խորհրդաւոր նշաններ ըրաւ, քանիցս անգամ դարձաւ իւր աթոռին մէջ, և պատասխանեց. «Հիմա կրնաք հարցում ուղղել հրեշտակին։»

—Cur dixit Angelus, սկսաւ քահանան։

=Ներեցէք, պատասխանեց Օրիորդը։ Եթէ յաղթներէն խօսիք, հրեշտակը չի հասկնար։

Քահանան իւր թեւին տակ ունէր Ս. Հաղորդութեան տուփը։

—Հրեշտակը կրնա՞յ տեսնել ասոր մէջինը։

=Անշուշտ կը տեսնէ։

—Ուրեմն, ինչ կայ մէջը։

=Դուշակուհին խօսակցութիւնը փոխել ուզեց՝ ոտգոմներ և անկապ նախադասութիւններ արտասանելով։

—Ենթադրեցէք որ այս տուփին մէջ Ս. Հաղորդութիւն ըլլայ, ինչ պիտի ընէր հրեշտակը։

=Օ՜, ան ատեն հրեշտակն ի ծունր պիտի իջնէր և աղօթէր։

—Անանկ է նէ, ըսաւ քահանան ոտք ելնելով, և հանդիսաւոր ոճով մը, հրեշտակը պէտք է գիտնայ թէ Ս. Հաղորդութիւն կա՞յ թէ ոչ այս տուփին մէջ։

=Օր. Քուէտոն ի ծունր իջաւ։ Արցունքներ թափեց։ Հրեշտակը կը խօսէր իւր միջոցաւ։ «Անիկա գիտէ Ս. Հաղորդութեան ներկայութիւնն այս նուիրական տուփին մէջ։ Կը տեսնէ զայն, և կ՚երկրպագէ անոր։»

Օրիորդին աղօթքը լմննալէն ետքը, քահանան խիստ դէմքով ըսաւ. «Դուք հոգեւոր մը չէք, ինչպէս կը պարծենաք։ Դուք ներշնչեալ չէք։ Ահա ապացոյցիք։ Նայեցէ՛ք, տուփին մէջ Ս. Հաղորդութիւն չկայ։»

Նորէն արտասուք թափեց Օր. Քուէտոն, բայց այս անգամ իւր խայտառակութեան արցունքներն էին անոնք։ Քահանայէն ներում խնդրեց, բայց քահանան հասկցած էր ինչ որ պէտք ունէր հասկնալու։ Համբաւաւոր դուշակուհին հասարակ խարեբայ մ՚էր, որ իւր խոչէն հրեշտակային ներշնչում անունով կը չահագործէր, քիթին խընդալով այն գաղղիական ազգին որ այնքան կը սիրէ ուրիշներուն վրայ խնդալ։

ՀԱՅ ԲԱՆԱՍԻՐԱՑ ԱՇԽԱՐՀԻՆ ՄԷՋ

Բ.

Արդէն ծանուցինք թէ հայապետ Պր. Գրիգոր Խալաթեանց, ուսուցիչ Լազարեան Ճեմարանի, Բիւրեղպուրկի Համալսարանէն ստացեր է «Հայկական Գրականութեան Մագիստրոսի» (Տոքթորի) աստիճանը։ Պ. Խալաթեանց այս համալսարանական աստիճանին բարձրանալու համար իրեն պատուանդան ըրաւ Խորենացին, որոյ պատմական շէնքէն քար մ՚ալ ինք բրցուցած ըլլալու համար, «քննախօսութիւն» մը ներկայեց նոյն ռուսական Համալսարանին, «Հայ վէպը Խորենացւոյ պատմութեան մէջ» վերնագրով, բաւական ստուար գործ, քանի մը հարիւր էջէ բաղկացած, յորում սա գաղափարը կը պաշտպանէ թէ Խորենացւոյ յիշած Գողթան երգերն իրօք գոյութիւն չեն ունեցած, այլ Խորենացին ինք յօրինած է զանոնք՝ ներշնչուելով, կամ ընդօրինակելով, զանազան աղբիւրներէ. ինչպէս են՝ Ս. Գիրք (Հին կտակարան,) Եւսեբիոսի Քրոնիկոնը, Սեբէոսի Անանունը, Սիբիլեանց գիրքը, Ագաթանգեղոս, Բիւզանդ, ստանուն Կղկութենէս, Անանիա Շիրակացի, Դիոդոր Սիկիլեացի, Կղեմէս Ալէքսանդրացի, Պրոկոպիոս Կեսարացի, Սուեդոնիոս, Յայտնութիւն Յովհաննու, Փիլոն, Ղեւոնդ, Դիոն Կասիոս, Լաքուբնա, Յովսեպոս, Եղնիկ, Հոմերոս, Ղազար Փարպեցի, ևն։ Շատ գրահմուտ մարդ՝ սա Խորենացին։ Իւր ամենէն նոր և ամենէն անողոք հայ քննադատին խօսքովն իսկ։ Խորենացին՝ եթէ ոչ պատմութեան գէթ բանաստեղծական հմտութեան տեսակէտով՝ պատիւ կը բերէ բնատոհմիկ իմացականութեան։ Բայց ի՞նչ հարկ այսքան հմտաշատ բանասէր ներկայացնել Խորենացին՝ քանադողջ հրեշտակը համար գնա։ Իրաւ պէտք ունէ՞ր Խորենացին այսքան հեղինակներ պրպտելու, հռչակաւոր «Գողթան երգերն» յօրինելու համար, որոց ամբողջութեամբն իսկ Արէ-Լէլի մէկ կարճ տունակը չէ կարելի լեցնել։ Բանի որ գիտութիւն կայ՝ ժամանակից կամ աւելի հին չատ մը հեղինակութեանց վերծանութեան շնորհիւ։ «Գողթան երգեր» ճարտարելու կազմ և պատրաստ, կամ ապսպրանքի վրայ, sur commande. ինչո՞ւ «Բերթողայրը» բիւ մը աւելի չէ շռայլեր այս ճարտարութիւն, և այնքան քիչ արտադրեր է, ու այնքան կրցկտուր։ — Այս դիտողութիւն ինքնին կը ներկայանայ Պ. Խալաթեանցի մագիստրոսական ճառին մեղ նման միտիտ ընթերցողաց։ Բայց Պ. Ստ. Մալխասեանց, Փաւստոս Բիւզանդի քննադատն, որուն Դարապաչեան պատասխանեց, Աբէ-Լէլեան Մամլոյ վերջին թուոյն մէջ շարունակելի յօդուած մը հրատարակելով, տարբեր ուղղութեամբ մը կը քննադատէ Պ. Խալաթեանցի քննադատական ուսումնասիրութիւնն։ Աբէ-Լէլեան Մամլոյ մէջ օրինակելով Գողթան երգերուն ինչ ինչ մասերը, և անոր հանդէպ դնելով Պ. Խալաթեանցի ի մէջ բերած Ս.Գրոց զանազան հատուածները, մատնանիշ կ՚ընէ թէ օ՛րպիսի հնարքով Պ. Մաղիստրոսը քանի մը բառերու զիպուածական նմանութիւնը բաւական կը հարթի զնորենցի բանադող հռչակելու համար, մինչդեռ, կ՚ըսէ Պ. Մալխասեանց, յիշեալ ժողովրդական երգերուն ոգին և իմաստը բոլորովին այլ է, յօրինուածութիւնն իսկատիպ է բոլորովին ու ճշմարտապէս ժողովրդական, և քաղաքարար՝ ժամանակին նախնական բարքերուն, ևն, ևն։ Հակառակ իւր զրուելեան երկարութեան, Պ. Խալաթեանց ոչ այնքան անկողմնակալ վերլուծութիւն մ՚ըրած է որքան կանխակալ համոզում մը հաստատելու ճիգեր թափած է՝ քնարերը բռնադրօսելով, քաշքշելով, և իւր գաղափարին յարմարցնելու ջանալով ըլլալով։ Այս է Պ. Մալխասեանցի հայեացքը, զոր եթէ յաջողի հաստատել, կրնայ ըսուիլ թէ ինք ոչ նուազ արժանաւորութիւն ցուցած կ՚ըլլայ Մաղիստրոսութեան տիտղոսին, ինչ որ ալ ըլլայ այդ տիտղոսին նշանակութիւնը։

Բ.

ՅԵՌԱԳԻՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԺԱՆՆ Տ'ԱՐՔԻ ԱՐՁԱՆԻՆ ԲԱՑՈՒՄԸ

ՌԷՆՆ, 15 Յուլիս.— Պ. Ֆէլիքս Ֆոռ հոս եկաւ նախագահելու Ժանն տ'Արքի արձանին բացման, որ կառուցուած է ազգային հանգանակութեամբ։ Առտուն՝ եկեղեցական մեծահանդէս արարողութիւն մայր-եկեղեցւոյն մէջ։ Քաղաքային և զինուորական իշխանութիւնք ներկայ էին։ Արձանն, սքանչելի գործ Բոլ Տիպուայի, պատուանդանին վրայ կը կրէ այս արձանագրութիւն. Աւ Ժանն դ'Արք, Ռէնոս։— Ֆրանսա. — Ազգային Հանգանակութիւն, Ռէնոսի Սկաղէնիոյ էսքադրի Բաց-ուած, 1886—1897։ Պատուանդանին միւս երեսին վրայ կայ 1429 Յունիս 17 թուականը։ Աւելի քան հարիւր հազար անձինք ներկայ էին հանդէսին։ Պատերազմական նախարար Զօր. Պիյյօ հայրենասիրական ճառ մը արտասանեց. յետոյ Ռէնոյի քաղաքապետը շնորհակալութիւն յայտնեց Նախագահին՝ հանդէսին չուքն աւելցնելուն համար։ Արձանը կանգնող մասնախմբին նախագահ Պ. Կոսէ Ժանն տ'Արք օրիորդին հայրենասիրական գործունէութեան պատմութիւնն ըրաւ, և յիշեց թէ Ֆրանսացիք ո՛րքան սիրով մասնակցեցան հանդանակութեան։ Արձանը մերկացուցին պէս, որ ժողովրդական եռանդագին ոգեւորութեամբ ողջունեցաւ ծափերով ու կեցցէներով, Ռէնոյ քաղաքացի երգահան Թէոտոր Տիպուայի յօրինած Ժանն դ'Արքի դէ-յաղթական քայլերգն ածեցին նուագածուք, և 300 երգեցիկներու խումբ մը Բիէռ Տիւբոնի հեղինակած Տաղ սա Ժանն դ'Արքն երգեց։ Անկարագրելի խանդավառութիւն։ Զօրահանդէս։

ՓԱՐԻԶ.—Արտաքին գործոց նախարար Հանոդօ, նախկին վարչապետ Քոնոգան, ծովային նախարար Պէնառ այցելեցին Լիւնկ-Ձանկի։

ՔՈՒԳԱՑԻ ԽՆԴԻՐԸ

ՄԱՏՐԻՏ.—Վարչապետ Քանովաս յայտարարեց թէ կառավարութիւնը միտքը դրած է մեծամեծ բարենորոգումներ շնորհել Քուպայի՝ վարչական ապակեդրոնացման հիման վրայ, բայց այս բարեփոխումներ չեն կրնար գործադրուիլ մինչեւ որ կղզին չիսաղալ։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԼՈՒՐԵՐ

Մաքրիգիւղի Ագգ. երկս. նախակրթարանաց տարեկան հրապարակային քննութիւնը տեղի պիտի ունենան ամսոյս 4էն մինչև 14, մինդամայն 12 ուրբաթ և 7 ու 14 կիրակի օրերն, ծնողաց ևս ներկայ գտնուելու դիւրութեան համար, ժամ 1է 6 յետ միջօրէի. (Ը. Ե.)։

Իսկ մանկապարտէզի քննութիւնք ամսոյս 14ին կիրակի օրը միջօրէէն առաջ ժամ 10էն 12, (Ը. Ե.)։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հոգաբարձութիւնս պատիւ ունի ներկայիս ծանուցանել Պատուրժան հասարակութեան թէ ի նպաստ հաստատութեանս հրապարակ հնած սիրուհի Թղթոց վաճառումէն յունիս ամսոյ մէջ հետեւեալ հասոյթն եղած է.

			Դրամ
Ա.	Տեսակ	թիւ 0	1960
Գ.	»	» 2	850
Դ.	»	» 3	2074
Ե.	»	» 4	686
	Գումար		5570

Ցուցակ ընդհանուր պատսպարելոց

	արք	կանայք	
Հիւանդք	152	40	192
Ցիմարք և ապուշք	170	90	260
Ծերք և անդամալոյծք	96	51	147
Տղայք	218	30	248
	636	211	847
Պաշտօնեայք	66	6	72
Գումար	702	207	909

(Հոգաբարձու—Ռիւէն)

Հեռագիր նոր

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ.—Ռումանական նորընտիր դեսպան Պ. Ճուվարա երէկ Բ. Դուռը գընաց և իր առաջին այցելութիւնը տուաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին ու Արտաքին գործոց Վսեմ. նախարարին։

ԳԱՒՍՈՒՌԱՑ ԲԱՆՏԵՐԸ.—Դատական նախարարութիւնը, կ՚ըսէ Սապահ, եպարքոսական հրամանաւ հրաման տուաւ ճահանացոց գատական քննիչներուն որպէս զի բանտերու նկատմամբ ալ քարեկարգումներ ի գործ դնեն։

ՀԷՔԲԵԼԻՐԻ գաւառին կեդրոնն ըստ առաջնոյն Ճուլամերկի մէջ պիտի ըլլայ։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպան Պ. Քանպոն՝ դեսպանատան Լա Ֆլէշ պահականաւով երէկ պտոյտ մը կատարեց կղզիներու կողմը։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՐ.—Էսկիշէհր-Գոնեակ երկաթուղւոյ գծին շինութիւնը բոլորովին աւարտեցաւ և փորձեր ալ եղան, որով հաստատուեցաւ թէ կառավարմերը կրնան երթեւեկել։ Հետեւաբար ամսոյս 11էն յետոյ բացումը կատարուելով Հայտար Փաշէն ի Գոնեա ուղեւորաց, տպրանաց և այլոց փոխադրութիւնը պիտի սկսի։

Հայտար Փաշէն մինչեւ Գոնեա, գծին երկայնութիւնն է 749 քիլոմեթր։ Ուղեւորութիւնը երկու օրէն պիտի կատարուի, առաջին օրը մինչեւ Էսկիշէհր, որ է 315 քիլոմեթր և երկրորդ օրն ալ Էսկիշէհրէն Գոնեա, որ է 434 քիլոմեթր։

Անատոլուի երկաթուղեաց ընկերութեան կողմէ մինչեւ հիմա շինուած երկաթուղւոյ գծերուն երկայնութիւնն է 1019 քիլոմեթր։

—Անատոլուի երկաթուղեաց ընկերութիւնը 7—8 ամիս առաջ դեղէ մը ըրած էր ուղեւորաց և ապրանաց փոխադրութեան գնոյն վրայ։ Այդ օրէնքն գործադրութենէն ի վեր մինչեւ մէկ աստիճան հասոյթի առաւելութիւն մը ձեռք բերուած է և կենթադրուի թէ մինչեւ տարւոյն վերջը հասոյթիս յաւելեալ մասը երկու հազար ֆրանքի հասնի։

ՍՈՖԻՆԳ.—Պետական Խորհրդոյ որոշմամբ, որ վաւերացած է կայս. Իրատէով, Մարտ, Ապրիլ և Մայիս ամիսներուն մէջ ապուշդի որսորդութիւնը պիտի արգիլուի, որովհետև այդ միջոցին ապուշդները հաւկիթ կը ձգեն։ Այդ մասին պիտի գործադրուի յատուկ կանոնագրոյ տրամադրութիւնը։

ՄԱՔԵՍԱՑԻՆ վերտեսուչ Հասան Ֆէչմի փաշա երէկ առտու Պոլսոյ օտար ապրանաց մաքսատունը գնաց և ամէն կողմերն այցելելով, պատուիրեց պաշտօնէից որ վաճառականաց դիւրութիւն ընծայեն և իրենց պաշտօնին մէջ չթերանան։

ԴԵՍՊԱՆԱԿԱՆ ՄԱՐՄԻՆ.—Աւստրիական, գերմանական ու ֆրանսական դեսպանք և անգլիական ու ռուսական դեսպանատանց գործակատարք, առջի օրը, իտալական դեսպանատունը դացին ի Թարապիա և այցելութիւն տուին դեսպան Պ. Բանոսի։

ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ դեսպան Պ. տի Վիլլա Ուրութիա առջի օրը Աբէնք ուղեւորեցաւ աւստրիական Բանդիրա շոգենաւով։ Պ. տի Վիլլա Ուրութիա, որ վիճակաւոր իւր երկիրը կը ներկայացնէ Աթէնքի մէջ, իւր յանձնարարագրերը պիտի մատուցանէ Եօրկիոս Թագաւորին և յետոյ մայրաքաղաքս պիտի դառնայ։

ԱՀՄԵՏ ՐԱՍԻՄ ՓԱՇԱ, Ափրիկեան Տրիպոլսոյ նախորդ կուսակալը, երէկ առտու մայրաքաղաքս ժամանեց և ուղղակի կայս. պալատ գնաց։

ՊԱՌՈՆ ՀԱՄՄԷՐԾԹԱՑՆ, Թէհրանի աւստրիական դեսպանատան խորհրդականն, որ Թէհրանէն մայրաքաղաքս եկած էր, Թրիէսթէ ուղեւորեցաւ։

Պ. ԹԷՐԻԱՆ, սերբական դեսպանատան առաջին թարգմանն, որ մէկ ամսուան արձակուրդ ստացած է, ի մտոյ Եւրոպա պիտի ուղեւորի՝ իւր աչքերը գարմանել տալու համար։

ՍԵՐԳԻԱՆՈՒ դեսպանատան նորընտիր քարտուղար Պ. Մարէնքօվիչ երէկ մայրաքաղաքս ժամանեց։

Պ. ԼՐՅՈՒԼՕՆ, Ոստիկանութեան նախարարութեան խորհրդական Պոնէն էֆֆենտիի օգնականը, որ ժամանակէ մը ի վեր բացակայ էր, երէկ մայրաքաղաքս դարձաւ։

ԻԶՄԻՐԷՆ կը գրեն թէ Այտընի նահանգին ներսերէն եկած լուրերն աննրպատ են աֆիոնի բերքին համար՝ մանաւանդ գարնան։ Երաշտութիւնն և հարաղային հովերը վնասեր են աֆիոնին։ Վերջացող շաբթուն առևտրական հրապարակը գոհացուցիչ էր։

—Իզմիրի առևտրական սենեակը՝ պաշտօնական ծանուցմամբ մը՝ արգիլեր է վաճառականներուն հարիւրին մէկէ աւելի միջնորդէք վճարել աֆիոնի, խոզգաղնի և չամիչի առևտուրին մէջ, որովհետև վաճառականք միջնորդէքն աւելցնելով արտադրումը կը զժուարացնեն, որով երկիրը կը վնասի։

ՄԷՀՄԷՏ ՓԱՇԱ, Հայտար Փաշայի հիւանդանոցին առաջին բժիշկը, երեք ամսուան արձակուրդ ստացաւ Եւրոպա երթալու համար։

ՍՊԱՐԱՊԵՏԻ Դուռը ծանոյց որոց որանկ է երաշխաւոր առնուլ զօրաբանակաց հիւանդանոցներուն պաշտօնեաներէն ու քարտուղարներէն։

ԲԱՐԱԳԱՆՑ ընկերութիւնն որոշեց Սիրբէֆիի առջեւ փլած մասին թափուած խոշոր քարերը (պլոք) հանելով նորէն քարեր լեցնել։ Մէկ քանի օրէ ի վեր այդ որոշման գործադրութիւնն սկսաւ, սակայն մինչեւ հիմայ հազիւ թափցու չորս քարեր կարելի եղաւ հանել։

ՀԱՅՈՒԱԿԱՆ. — Մալթիայի գաւառին հաշուակալ անուանեցաւ Հէրքիւրիի նախորդ հաշուակալ Իպրահիմ էֆֆենտի։

Մէլտինի գաւառի հաշուակալ անուանեցաւ Մալթիայի նախորդ հաշուակալ Օսման էֆֆենտի։

Տիարպէքիրի Մարտին գաւառի հաշուակալ անուանեցաւ Ճումտա գաւառակի ելմտական պաշտօնեայ Սահմէտ Նազիֆ էֆֆենտի։

ՎԱՐԴԻ ԻԻԴ. — Այտընի նահանգին Դասապա, Սալիվլի ու Գերլիսա գաւառակաց մէջ այս տարի վարդի իւղ պատրաստուած է։ Տէնիզլիի մէջ այդ գործ աւելի ընդարձակ հիման մը վրայ կը կատարուի և այժմ քառասուն արտավարէ աւելի վարդենեաց պարտէզներ կան։

ՈՂԽԱՐԻ ՄԻՍ. — Արեւելեան Բումելիի ոչխարի վաճառականք յայտարարեր են որ եթէ երկաթուղւոյ ընկերութիւնը փոխադրութեանց մասին դիւրութիւններ ընծայէ, մեծ քանակութեամբ ոչխար պիտի ղրկեն ի Կ. Պոլիս։

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ շոգենաւային մեծ ընկերութիւն մը կազմելու համար մտադրութիւն կայ, որուն կեդրոնը Կ. Պոլսոյ մէջ պիտի ըլլայ կրսուի։ Այդ ընկերութիւնը կազմելու ձեռնարկող դրամատերաց խումբին գլխաւոր անդամն է Պ. Բաւլի Սթէֆանօվիչ, որ յանձն առած է մինչեւ տասը տարի տարեկան երեքուկէս միլիոն Տրաքմի վճարել՝ ընկերութեան կանոնաւորապէս շարունակուիլն ապահովցնելու համար։ Ֆոսքօլօ Մանկօ ընկերութիւնն ալ յանձն առած է եօթը խոշոր շոգենաւեր տալ։

Պ. ԿԱՊՐԻԷԼ ԲՕԼԱՍ, օսմանեան փարոսներու ընդհանուր տնօրէնը, երէկ Փարիզէն մայրաքաղաքս եկաւ արեւելեան ճեպընթաց կառաքարովով։

ՔԱՐԻԴ.—Պաթումէ առնուած նպաստաւոր լուրերու վրայ Իզմիրի մէջ բարիւղի գին էջեր է 23 ¾ դրուշի հնտուկը։

ՌՈՒԵՐԱ.—Երկուշաբթի օրը Աղէքսանդրիայի մէջ քրիստէ 3 դէպքեր պատահեցան։ Գահիրէի մէջ նոյն օրը մէկ դէպք, մէկ մահ։ Ուրիշ տեղերու մէջ 357 դէպք, 315 մահ։

ԱՆԶՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ.—Լոյսի շոգենաւային ընկերութեան ընդհանուրներէն Պ. Եէլինէք անձնատան եղեր է նոյն ընկերութեան Ռ—Նէպրիա շոգենաւին մէջ՝ Վարնա ուղեւորած պահուն։ Մարմինն այդ քաղաքը հանուեր է։ Անձնասպանութեան շարժառիթը տակաւին յայտնի չէ։

ԵԱՖԱ. ամերիկեան հիւպատոս Պ. Տէլլաս երէկ մայրաքաղաքս ժամանեց։

ՀՐԴԵՀ. — Առջի գիշերը Սթամբոլի մէջ պատահած հրդեհէն ոչ թէ վեց, այլ տասներկինգ տուներ այրեցան։ Հրդեհն սկսաւ թնդանօթաձիգ զօրաց գնդապետ Սայիտ պէյի տանը ներքին գտնուած ածուխ պահելու յատուկ տեղէն։

ԹԷՐՄԱՆԻի գործարանաց առաջին զբաղարիչ նաւային գնդապետ Ահմէտ պէյ և հարիւրապետ Մուսթաֆա էֆֆէնտի պիտի երթան մասնակցելու Իրլանտաի մէջ գուսմարկի մեքենագիտութեան համաժողովին։

ՀՈՆԿՐՕՆԳՈՒՕ չինութեանց նախարարութիւնը Բ. Դրան մատոյց՝ Ատաբազարի կայարանէն մինչեւ քաղաք երկաթուղւոյ գիծ մը շինելու խնդրոյն համար իր կատարած խորհրդակցութեանց արդիւնքն ինչպէս նաև այդ տեղին քարտէզը։

«ԼՈՒՌԾԸ ՀԻՒՄԱՑՈՒՆ» մարտանաւուն շինութիւնը փութով առաջ կը տարուին։ Երկայնութիւնն է 210 ոտք և լայնութիւնը՝ 35 ոտք։ Մեքենան ունի 2142 ձիու այժ և ժամը 14 մղոն արագութիւն։

ԱՄԱԳԵՐՈՆԱՅ.—Վեռարեկ ատենին առաջին նախագահ վարճանեալ Իսմէր Ցէէմի էֆֆէնտիի կնոջը 545 դրուշ ամսաթոշակ յատկացուեցաւ։

ՄԱՆՐ ԴՐԱՄ.—Փոդրանոցին մէջ ձեռնարկուած է հինգ հարիւր հազար մէճիտիէներ մանր դրամի վերածելու՝ 4 միլիոն մէկ դրուշնոց։ 4,700,000 երկուքնոց, 780,000 քառորդ մէճիտիէնոց և 340,000 կէս մէճիտիէնոց։ Այդ մանր դրամներ Օսմանեան Պանքային միջոցաւ շրջաբերութեան պիտի հանուին։

ԼՈՅՏԻ շոգենաւային ընկերութեան կ. Պոլսոյ տնօրէն Պ. Լուչիոլի, որ երեք ամսէն ի վեր այդ պաշտօնը կը վարէր, հրաժարեցաւ և հանգստեան կոչուեցաւ։ Ընկերութեան պաշտօնեայք իրրեւ յիշատակ Պ. Լուչիոլիի նուիրեցին Գրող Գուլէի արծաթեայ մէկ մանրանկարը։ Պ. Լուչիոլիի յաջորդեց Պիրէէնի գործակալ Պ. Ժիլ Պալօվիչ, որ ի մտոյ մայրաքաղաքս պիտի գայ։

ՌՈՒՄԱՆԱԿԱՆ շոգենաւային ընկերութիւնն որոշեց որ Կ. Պոլսոյ ու Բէյօղլէնի միջեւ երթեւեկող իր շոգենաւը ի Թարապիա ռումանական դեսպանատան առջեւ կենայ՝ տալու կամ առնու համար դեսպանատան յատուկ թղթատարատան պայուսակը։

ՊՈԼՍՈՅ պատժական ատեանը երէկ դատեց Սալօմոն անուն մարդ մը, որ Պաղատացի վաճառական եաւօվի, որուն գրպարին էր, իրեն յանձնած քսանեկուկատ հինգ ոսկինոց պանքնոտները պահելով ուրացած էր։ Սալօմոն դատապարտուեցաւ մէկ տարուան բանտարկութեան, այդ գումարը ետ դարձնելու և անոր մէկ քառորդ մասն իբրեւ տուգանք հատուցանելու։

ԽԱՍԳԻՒՂի մէջ Այնալը Գավ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

Էտիրնէի Նահանգին կեդրոնական Նախ. անուանեցաւ Կէլիպոլուի Նախ. Բիգա էֆէնտի, որուն յաջորդեց Սկիւտարի Նախ. Յորդ. Նախ. Մուսթաֆա Ասըմ էֆէնտի։

Պիգա գաւառին Լաքէէքի գաւառակին Նախ. անուանեցաւ Պրուսայի Շէրիի գատարանին քարտուղարներէն Խալիտ էֆէնտի։

Հալէպի Նահանգին Քիլիս գաւառակին Նախ. անուանեցաւ Սուրի Նախկին Նախ. Հիւսէյին Հիւսնի էֆէնտի։

Տրապիզոնի Նահանգին Օրտու գաւառակին Նախ. անուանեցաւ Ֆաթսէի Նախ. Յորդ. Նախ. Իսմայիլ Հագը էֆէնտի։

Այդընի Նահանգին Ագհիսար գաւառակին Նախ. անուանեցաւ Թիմուրճիի Նախ. Յորդ. Նախ. Ահմէտ Սըզը էֆէնտի։

Սըվազի Նահանգին Հաւզա գաւառակին Նախ. անուանեցաւ Թիրէքսլուլի Նախ. Յորդ. Նախ. Մէհմէտ Հիլմի էֆէնտի։

Նոյն Նահանգին Էրզրում գաւառակին Նախ. անուանեցաւ Բլկընի Նախ. Յորդ. Նախ. Մէհմէտ Բիքար էֆէնտի։

Պիթլիսի Նահանգին Վարթօ գաւառակին Նախ. անուանեցաւ Մուսա Բեազիմ էֆէնտի։

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Հռոմի առեւտրական սենեկին և օսմանեան արժէթուղթ ունեցողներու Սէնտիքեան վաստաբան Պ. Աբիլէ Լէոնի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՒՑՄՈՒՆՔ

Հետեւեալ Պաշտօնական Զեկուցումները հաղորդուած են ի հրատարակութիւն.

«Երէկ չորեքշաբթի, Վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհեալ արտօնութեամբ, ռումանական նորընտիր դեսպան Պ. Ճուվարա՝ իր հետեւորդ պաշտօնէից հետ՝ հարկ եղած արարողութեամբ կայս. պալատ գնաց իր յանձնարարութիւնը մատուցանելու համար և պատիւ ունեցաւ պաշտօնական կերպով Ն. Վեհափառութեան ներկայանալու։»

—«Վեհ. Սուլթանին բարձր նախագահութեամբ կազմեալ և Անատոլուի նահանգաց մէկ քանիներուն յատուկ նպաստամատոյց յանձնաժողովին կողմէ կատարուած հանգանակութեան գումարը հասած է՝ իսլամական ազօթատեղիներու համար՝ 64,262 ղրուշի և ընդհանուր հանգանակութեան համար ալ 80,263 ղրուշի։»

—«Յուլիս 2 թուականաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին ուղղեալ հեռագրեր ծանուցած են թէ Հալէպի, Պրուսայի, Տրապիզոնի, Գոնեայի, Պիթլիսի, Մուսուլի, Էնկիւրիի, Խարբերդի, Դարէէ-Զնիի, Տիարպէքիրի և Էրզրումի Նահանգաց մէջ ալ, շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, կատարեալ անդորրութիւն և ապահովութիւն կը տիրէ։»

ՄԺՂՈՒԿՆ ՈՒ ՄԺԵՂԸ

Ո՜հ, ի՜նչ զաղիր անասուններ, պիտի դուէք, սա մժղուկին ու մժեղին անունները լսելուդ։ Տաքերը կոխեցին և դարձեալ կը սկսին զմեզ նեղել անոնք։ Մենք ալ երեսնուն տանք իրենց զաղութիւնը և ջանանք «ակն ընդ ական և ատամն ընդ ատաման» առածը իրենց համար ի գործ դնել։

Պլինիոս ամենափոքր արարածներուն մէջէն մժղուկը իբր օրինակ կ'առնէ երկնային ամենակարողութեան ապացոյց։ Այս անանիկը միշտ աքանչացում պատճառած է իր զիւրաբեկ պզտիկ մարմնոյն մէջ մատուցած կազմակերպութեան հրաշալեաց։ Քիչ մը կուլ է, և թոշտած միջոցին իր վեց քարակուլ թաթերը, որք անհամեմատ երկայն են, վար կը կախէ։ Դադարումի միջոցին, իր թեւերն եղող երկու փոքր ու թափանցիկ թաղանթները իրարու վրայ խաչաձեւ կը ծալէ։ Ինքնին այնչափ թեթեւ է որ հանգարտ ջուրի մը երեսը յրդկուած տատասկամածի մը վրայ քալելու նման անհոգութեամբ կը շրջի։ Իր եղջիւրները ստուար ծածկուած են և մանրացոյցին ներքև շատ հետաքրքրական կը դառնան, և իր խոշոր աչքերը գրեթէ բոլոր գլուխը կը ծածկեն։ Սակայն ամենէն հետաքրքրականը իր ծծոցն է, որ ճշմարիտ զլուխ գործոց մ'է և ամենէն կատարելագործեալ վիրաբուժական գործիքները չեն կրնար այս փոքրիկ պատիճին հաւասարիլ։

Ռէօմիւր, որ հանրածանօթ է իր ջերմաչափովը, տեսա թէ ինչպէս կը նկարագրէ այդ ծծոցը։

«Այս ծծոցը պատենի մը մէջ ծածկուած է, և երեւցածը միայն պատեանն է այն գործիքներուն որք սահմանուած են ծակիլու մեր մարմիր և ծծելու մեր արիւնը, ճիշդ իրենց տուփին մէջ պահուած նշդրակներու նման։ Շատ անգամ ուզեցի զնել մժղուկը իր գործողութեան միջոցին և մէկ ձեռքս խոշորացոյց մը, միշտ միւս ձեռքիս վրայ կը հրաւիրէի միջատը, կամ թաց միջոցին յամրաբար իր առէլուը կը դնի զայն։ Անչուշտ կը կարծէք թէ ամէն անգամուն ալ խայթուեցայ, կը սխալիք սակայն. ամէն ուղած ատենս չխայթեցին գիս դժբաղդաբար։ Հաւատացէք որ հաճոյալի է մժղուկին գործելը դիտելը և շատ շուտ կը մոռցուի իր ըրած փոքր վէրքը, որ այնչափ չը ցաւցներ և այնչափ երկար չը տեւեր։

«Երբ օր մ'ալ մժղուկ մը չնորհ ըրաւ բաւական երկարօրէն թաթիլ ձեռքիս վրայ, ուշադրութեամբ հետեւեցայ իր գործողութեանց։ Իր ծծոցէն սուր սլաք մը դուրս հանեց և անոր ծայրովը մորթիս 4—5 տեղը չօշափեց։ Կ'երեւայ որ իր տեղը որոշել շատ լաւ գիտէ այդ միջատը, այնպիսի տեղ մը կը փնտռէ որ ծակելը դիւրին ըլլայ և ներքեւն ալ արիւնը շատ, օրինակի համար արեան երակ մը։ Այնչափ երկար ալ չը փնտռեր և անմիջապէս գպացի այն պզտիկ ցաւը զոր վերքը կը պատճառէ։

«Ասելին ծայրը մորթին մէջ կը մնէ պատիճին ծայրը դտնուած կոճակէն։ Այդ պատիճը թէպէտ ամուր է, սակայն տեսակ մը ճկունութիւն ունի, քանի սեղը մորթէն ներս թափանցէ, այնչափ այդ պատիճը կը ծռի ու կը հեռանայ ասղիկէն, որ միշտ ձիգ ու չիտակ կը մնայ։ Ասեղը վերքին եղերքը նեցուկի մը պէտք ունի, ատոր համար պատիճը միշտ կը ծռի, նախ ազեղ մը ձեւացնէ և վերջ ի վերջոյ սրանկիւն մը կ'ըլլայ։ Կոճակը միշտ վերքին հովերքը կը մնայ, իբր նեցուկ և այսպէս կ'արդիւնէ ծծոցին պարպուիլը։ Ամենէն բաւական ասեղը եթէ այս ասղիկին հետ բաղդատէք, թուրի մը ծայրը այդ բարակ ասեղին հետ բաղդատելու նման է։»

Նշդրակի նման զմեզ այդչափ անգթօրէն խայթող սլաքները մժղուկներու տկար սեռին զործն են։ Մեր էգ մժղուկը մարդու արեան ագահն է։ Գիշեր, ցերեկ, սենեակնուս մէջ, մարգիրուն մէջ, ծառաստաններուն մէջ և մանաւանդ երեկոյները ջուրի եղերքները էգն է որ մեր գրգռուած ականջներուն կը հնչեցնէ իւր սրածայր և ունգաձայն փողին կոչերը։

Երբ յաջողի խարել մեր մտատանջ հրկումը, յուշիկ կը տեղաւորուի, և մինչև իսկ մեր զգեստներուն մէջէն, մեր մարթին մէջ կը մորճէ իւր սուր ծծոցը մինչև որ արեան երակ մը գտնէ յանկնալու և մեր մարթին վրայ բորբոքումի և եռքի հեռք մը ձգէ։ Միայն մարդոց մարմնոյն հեռատուտ է և կարհամարհէ անասունները որոնց վրայ երբեք չը թռաիր։

Մինչդեռ էգը մեզ այսպէս կը չարչարէ, անդին արուն, անվնաս և աւելի պչրող, իւր զարդարանքին մէջ աւելի շէտ քան էգը, օդին մէջ կը պարէ անհամար ծեքծեքումներով և վիսիայն ծաղկանց հիւթով կը սնանի։

Մժղուկին ցաւաբեր խայթուածքը մեզմացնելու համար ամենէն աւելի յանձնարարուած դեղը սա է.8—10կաթիլ անուշդարաւ մը ջրի մէջ կաթեցնելով լոթիոն մը վերքին վրայ կը դնեն, յաճախ փոխելով, և կամ զօրաւոր ալքոլով կը լուան։

Երբ էգ մժղուկի մը արգասաւորման ժամը հասնի, անմիջապէս լճացեալ ջուրի մը երեսը կերթայ զետեղելու փոքր չիչի մը ձեւով իւր 350 հաւկիթները։

Տարին վեց-եօթը սերունդ հասցնող մժղուկի մը զոյգը, ամրան վերջը հինգ թիլիոն թիլիոն մժղուկ յառաջ կը բերէ։ Բարեբաղդաբար, այս թիւը իրականութեան մէջ չը մնար, որովհետեւ ձուկերը, ծիծեռնակները, գորտերն ու սողունները անհամար մժղուկ կոչնչացնեն։

Գանք հիմա մժեղին։

Մժեղն ալ անշուշտ առաջնոյն չատ մօտիկ ազգականն է, որովհետեւ իրարու յար և նման են. միայն ասիկա քիչ մը աւելի մեծկակ է։

Երկրախոյզներ կը գրեն թէ այնպիսի խղճալի ժողովուրդներ տեսած են որոց անդամները սոսկալի կերպիւ ուռեցած էին այս փոքր գարշելիներուն խայթուածքներէն։ Մժեղները կենդանիներն ալ կը խայթեն։ Վերին-Գանատայի մէջ, ցուլերն այնչափ կը չարչարուին մժեղներէն որ ամառն ամբողջ ջուրէն դուրս չեն ելներ և միայն իրենց ռնգունքը դուրս կը ձգեն օդ առնելու համար։ Լաբոնացին ծուխով շրջապատուած հիւղակներու մէջ կը փակուի։ Հօթենթօթը մարմինը ճարպով կը շրէ։ Հարաւային Ամերիկայի բնիկները կարմիր կաւով կը ներկուին։ Եւ, Հարաւային Ամերիկէի մէջ, խափիկները ճիւղեր կը վառեն և ատոնց ծուխին մէջ ձողերու վրայ կը նստին, ծուխով չորցուած ձուկերու նման։

Բաղաքակրթեալ երկիրներու մէջ մրժղուկի և մժեղի խայթուածքներէն ապատելու համար անկողինները շղարշէ ծածկոյթներով կը շրջապատեն և կը զգուշանան արեւամուտէն վերջը սենեկին մէջ լոյս պահելէ։

Լիմոնի ջուրը և քացախը կրնան ամոքել այս զաղիր արարածներուն խայթերը։

Վ. ԴԱԼԲՈՐՃԵԱՆ

ՅԵՐԱՄԱԲՈՒԹԱԿԱՆ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ

Օսմ. Հանրային Պարտուց ընդհանուր տնօրէնութիւնը հետաքրքրուողներուն կը հաղորդէ 1893 հոկտ. 6/18ին (8 Բէպիւլաւելը 1311) կայս. Իրատէով հրատարակեալ կանոնագիրին ի մասին չերամի հունտերուն պատրաստութեանն ու վաճառմանը, կանոնագիրը որ գործադրութեան վրայ է Պրուսայի նահանգին ու Իզմիրի գաւառակին մէջ։

Յօդ. 1.— Այն անձինք որք կը փափագին չերամի հունտեր պատրաստել՝ անոր առեւտուրովը զբաղելու համար, պարտին ունենալ ուսման վկայագիր մը հաստատող իրենց հմտութիւնն ի մասին հունտերու պատրաստութեան և չերամաբուծութեան և յանձնուած կա'մ Թուրքիոյ մէջ հաստատուած կամ հաստատելի երկրագործական վարժարաններէ մէկուն, կամ Պրուսայի չերամաբուծական կայանին, կամ վերջապէս օտար երկիրներու նմանօրինակ դպրոցներու մէկուն կողմէ։

Այն անձինք որ չունենան նմանօրինակ վկայական մը կամ որք ներկայացուցած չըլլան զայն Պրուսայի չերամաբուծական կայանին վարչութեան՝ վաւերացուելու համար, պիտի արգիլուին վաճառել չերամի հունտերը զորս պատրաստած ըլլան։ Այս արգելքէն զերծ պիտի մնան անոնք որ իրենց անձնական գործածութեան համար չերամի հունտ կը պատրաստեն։ Սակայն պարտին ապացուցանել Հանրային Պարտուց վարչութեան թէ այդ հունտերը ըստ նուած են մանրադէտով։

Յօդ. 2. — Նախորդ յօդուածով ցոյց տրուած պայմաններուն համեմատ վկայական չունեցող անձինք որոնք սակայն զիտեն հետաքրքրութեան և չերամաբուծութեան արհեստը, ամեն տարի դումարուող քննիչ մասնախումբին առջեւ քննութիւն մը անցունելէ յետոյ պիտի կրնան չերամի հունտերու պատրաստութեամբն ու առևտրովն զբաղիլ, վկայական ստանալէ ետք։ Քննիչ մասնախումբին անդամները պիտի ըլլան. Նահանգին հանրօգուտ չինութեանց ու երկրագործութեան խորհրդականը, Հանրային պարտուց վարչութեան տեսուչը, չերամաբուծական վարժարանին տնօրէնը, երկրագործական վարժարանին տնօրէնը, առեւտրական և երկրագործական սենեկին նախագահը։

Յօդ. 3. — Ինկի վկայական հնտաբոյծները, ինչպէս նաեւ բոլոր անոնք որ կը կը փափագին օտար երկիրներէ բերուած հունտեր վաճառել ու բաշխել՝ անխտիր պարտաւոր են ձեռք բերել վաճառման արտօնագիր մը (բուխաղ թէզքերէսի)։ ասկից զատ հանրային պարտուց վարչութեան ներկայացնելու են՝ պահանջուլ փակցուելու համար՝ առփերը որոնք 30 կրամէն աւելի հունտ պէտք չէ որ պարունակեն։

Այս արտօնագիրներն ու պանտրոլները ձրիապէս պիտի տրուին հանրային պարտուց վարչութեան կողմէ սկսեալ սեպտ. 1էն մինչեւ վերջ փետր. այսինքն ամեն տարուան վեց ամիսներու միջոցին, և պանտրոլները տարբեր գոյնէ պիտի ըլլան տեղական և օտար հունտերու համար։

Յօդ. 4.—Անոնք որ իրենց պատրաստած հունտերը վաճառեն, հակառակ ներկայ կանոնագրին տրամադրութիւններուն, առանց ունենալու ըստ օրինի վաւերացուած վկայագիր, իրենց հունտերը պիտի գրաւուին ու նաև պիտի ենթարկուին 10 օսմ. ոսկւոյ տուգանքի մը որ հանրային պարտուց վարչութեան առաջարկութեամբ պիտի գանձուի տեղական իշխանութեան կողմէ, առանց ո և դատարանի դիմելու։ Այս տուգանք պիտի կրկնապատկուի նոյն թերութեան մէջ կրկին անգամ գտնուողներուն համար։ Այս տուգանքներուն կէսը պիտի տրուի յայտնողը հրեւան հանողին և միւս կէսը պիտի յանձնուի Հանրային Պարտուց վարչութեան որ իր հասոյթներուն զլուխը պիտի անցընէ։

Այս կերպով գրաւուած հունտերը պիտի այրուին նահանգներու կեդրոններուն մէջ ի ներկայութեան վարչական խորհրդի, հանրօգուտ չինութեանց ու երկրագործական խորհրդի մէկ անդամին, Հանրային Պարտուց վարչութեան տեսչին ու առաջին հաշուակալին և վերջապէս չերամաբուծական վարժարանի տնօրէնին։ և գաւառներու մէջ ի ներկայութեան վարչական խորհրդի անդամներէ մէկուն, Հանրային Պարտուց վարչութեան միւսիւրներուն, պաշտօնեաներուն և քարտուղարներուն։

Այս պայմաններով կատարուած այրումը հասարակութեան պիտի հաղորդուի մամլոյ միջոցաւ։

Յօդ. 5.—Երբ հունտեր զրաւուին այն անձանց պատկանող որոնք՝ ներկայ կանոնագրին Գ. յօդուածին տրամադրութեանց հակառակ, արտօնագիր չունենան և հունտերու տուփերուն վրայ պատրաստ փակցուցած չըլլան, իւրաքանչիւր 30 կրամ հունտ պարունակող տուփին համար 5 ղրուշ տուգանք պիտի առնուի, որուն կէսը յայտնողին և տուփերը բռնողին պիտի տրուի և միւս կէսը հանրային պարտուց վարչութեան պիտի յանձնուի որ հասոյթներուն զլուխը պիտի անցունէ զայն։

Յօդ. 6.—Վաճառման արտօնագիրներու յանձնման պահուն, հնտաբոյծները Հանրային պարտուց վարչութեան յանձնելու են իրենց ստորագրութիւնը կրող թուղթ մը որով՝ ամեն տարուց մարի վերջին՝ պիտի յայտարարեն հանրային պարտուց գործակալութիւններուն քանակն ու որպէս իրենց պատրաստելիք հունտերուն ինչպէս նաեւ անուններն այն չերամաբոյծներուն (հունտերուն քանակութեան հետ) որոնց պիտի բաշխեն զայնս։ Այն հնտաբոյծները որոնք հակառակ իրենց այս յանձնառութեան չուզեն տալ պահանջուած տեղեկութիւնները, առաջին անգամ ազդարարգիր մը պիտի ստանան. կրկնութեան պարագային մէջ, յաջորդ տարուան համար արտօնագիր չպիտի տրուի իրենց։

Յօդ. 8.—Ներքին գործոց ու երմտական նախարարները, ինչպէս նաև անտառաց, հանքաց ու երկրագործութեան նախարարութիւնը ստանձնած են ներկայ կանոնագրին գործադրութիւնը։

Համաձայն այս կանոնագրին, 2 յօդուածով նախատեսած քննիչ մասնախումբը պիտի կազմուի Պրուսայի չերամաբուծական վարժարանին մէջ և ինչպէս նախորդ տարիները այս տարի ալ քննութեան մը պիտի ենթարկէ չերամի հունտեր պատրաստել ուզող անձերը և պիտի վաւերացնէ օտար հաստատութեան մը վկայագիրը զոր արդէն ունենան նոր սկսողները, և լրագիրներուն մէջ հրատարակել պիտի տայ այս արհեստով զբաղելու կարող ճանչցուած անձերուն անունները։

Մասնախումբին նստաբջանը պիտի տեւէ 1896 սեպտեմբեր 19 էն (1 հոկտեմբեր) մինչեւ 30 սեպտ. (12 հոկտ.),

Քննութիւնները տեղի պիտի ունենան այս նստաբջանի միջոցին, բացի ուրբաթ և կիրակի օրերէ։ Քննուիլ ուզող հնտաբոյծները, ինչպէս նաև իրենց օտար վարկայագիրը վաւերացնել փափագողները պարտին իրենց խնդրագիրները կանոնական դրոշմը կրող թուղթի վրայ ուղղել Պրուսայի չերամաբուծական վարժարանի տնօրէնին մինչեւ 1896 սեպտ. 8/20։ Այս պայմանաժամն անցնելէ յետոյ ոչ է խնդրագիր անընդունելի է։

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

ՏՕՔԹԷՕՐ ՄԱՍՆԱԳԻՏ

ՄԱՍՆԱԳԻՏ

ԳԱԶԱՐԱԿԱՆ ԵՒ ԾՆՆԴԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԻՒԱՆԴԱՊԵՏԱՆՑ

Կալաթա կամուրջին դէմը թիւ 7

ՀԱՅԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ ԳՐԱՏԱՆ

ԷՏԷՄԻԶԳԻՊԱՏԵԼԻ ՀԱՅԵՐԷՆ

ԲԱՌԱՐԱՆ

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆԷ

ԳԻՆ 22 ՂՐՇ.

Գրպանի Ֆրանսական Բառագրքին երկրորդ տպագրութիւնն ալ սպառած ըլլալով, եւ՝ միւս կողմէն՝ ԱՄԷՆ ԲԱՌ պարունակող բառարանի պէտքն զգալի ըլլալով, եղիա էֆէնտի Տէմիրճիպաշեանի յանձնուեցաւ յօրինել Ֆրանսական Բառարան մը, որ անընդհատ շարունակութեամբ տակա ի լոյս կ'ընծայուի։ Տեղւոյ խնայողութեան համար ի գործ դրուած առուեւտրական միջոցներու շնորհիւ անհաւատալի խնայողութիւն մ'ունեցող միջակաստիճ սոյն Ֆրանսական բառարանը, յօրինուած հեղինակութեամբ Լիզուէի տիպարական բառագրքին, կը պարունակէ Ֆրանսերէն լեզուին գտնուած բոլոր բառերն իրենց բոլոր առումներով, ուստի եւ ամենէն գործածական ոճերու Տէմիրճիպաշեան էֆէնտի բառաշինութեան մասին իւր ունեցած մասնաւոր յատկութեամբն ուրվ բազմաթիւ բառերով ճոխացուցած է հայ լեզուն, գտած է լեզուին պակասած զրական, գեղեցկագիտական, իմաստասիրական, գիտական եւ արհեստական բառերուն հայերէններն, այնպէս որ կատարեալ բառագիրք մը կրնայ համարուիլ Բառարանս ունեցած այս երրեակ առաւելութեամբք, այսինքն առաւելութիւն Ֆրանսերէն բառից, առաւելութիւն նոր առմանց, առաւելութիւն 15—20,000 նորակերտ հայերէն բառից։

Այս բոլոր առաւելութեամբը Ֆրանսական Բառարանս, որ կը պարունակէ 966 երես, կազմեալ՝ կը ծախսի անօրինակ գնով։

522 21—40

Վակտրան

ՂԱԼԱԹԻԱ, Յուլիս 4/16 1896

Անուանկն. եւ Վճարեալ		Անուանք Արժեթղթոց	Ընթացիկ Դիներ
100	1881	Բես.Մէրիա 1%	66 —
100		» » B	35 15
100		» » C	22 15
100		» » D զոցուած	22 07½
400		» » D բացուած	22 05
100		» » D միջօրէ	22 09
100	1870	Ռումելիա. զոցուած	104 25
Ֆր. 500		Ռումելիա. բացուած	105 —
Անկ. Վճար.			105 37
20 10	1890	Օսմանիէ 4%	80 —
22 11	1369	Քրէտի ժէն. Օթ.	7 28
10 5	1872	Օսմ. Օթ. տը Շ. է Վ.	3 37
140 140	1878	Լաւրիում	53 —
500 300	1889	Անատոլուի (Բժմ. %)	636 50
500 500		Երկաթուղիք (Պրմ. %)	315 —
20 8	1882	Թրամուէյ (Բժմ. %)	7 55
500 500		Թրամուէյ (Պրմ. %)	491 —
500 200	1883	Օսմ. Ռէժի	15 20
1.40 1.40	1892	Օսմ. Միկիրլիթ 6%	1 25
11 5½	1893	Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	4 60
500 500	1882	Զրի Ընկ. Տէրբրա	383 —
		Քարաքներու արժեթղթոց զիները	188 —

ՍԹԻԼԱՆ (Բրլիմ) Մի Վրայ	Օ. Ո.	Ղրշ.
8 օրուան համար 1000 հատի	4	50
1 ամսուան համար	—	—
1 օրուան համար	2	—
Ռիզոր	—	—
Կանիկ (Հէվալէսիզ)	—	35
ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԴՐՈՅ		
Լոնտոն 3 ամիս Ղրշ.	109	10
Փարիզ » Ֆր.	23	—
Վիեննա 8 օրուան Ֆիորր.	10	90
Պերլին չէք Մարք.	18	45
ՍԹԻԼԱՆՑ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔԻ ՎՐԱՅ		
8 օրուան համար 10 հատի Ֆր.	5	—
1 ամսուան համար »	—	—
ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՅ		
Անգլ. ոսկի Օ. Ո. 100 ղրշ.էն	109	33
20 Ֆրանկնոց	87	18
20 Մարքնոց (Գերմանական ոսկի)	107	20
Քրիվից	51	08
Ռուպի Ոսկեղաղամ	8	58
Մէճիտիյէ	108	13
Մանր արծաթ	103	35
Մէճիտիյէ	97	30
Տոկոս Դաւաթիոյ Սակարանի Բէքոռ	7	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ՓԱՐԻԶ 16 Յուլիս		
Ֆոնտոլիտ Օսմ. Բ Կնխկ. Ֆր.	— —	—
» » C » »	21	10
» » D (Բացուած »	— —	—
» » D (Զոցուած »	20	62
Ռումելիի Երկաթուղի »	105	50
Բրիսրիզ »	358	—
Մարսալիոն Պարտաքուղք »	475	—
Սամանիէ »	383	—
Ռէժիի Բաժնեթուղթ »	352	—
Պանք Օթոման (անուանկն.) »	560	—
Ռանթ Ֆրանսական 3% »	101	92
» » 4½% »	105	75
» Իտալական »	88	20
Քրէտի Լիոնէ »	780	—
Քրէտի Ֆոնսիէ »	— —	—
Քոնդու

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՍԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

80

ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԵՒ ՄԷՐԻՔԵԱՆ ԲԱՑԵԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 11,671,018
ՀԱՍՈՑԹ 1894 ՏԱՐԻՈՑ 2,906,678

ՆՈՐԹՀԸՐԸՆ ԷՇՈՒԻՐԸՆԻՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,444,600
ՀԱՍՈՑԹ 1894 ՏԱՐԻՈՑ 1,105,300

Ընկերութիւնս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած գլուխգործական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար դիրեանք ներկայացնել. նաև իրը ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչև ցարդ տուած վնասին 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի:

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի, 500,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 110,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ ջրգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամագրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ: Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան դետնայարկ թիւ 22 և 22 Բ. սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈՒԵԱՆ Գործակալ կ. Պոլսոյ Վերոյիշեալ երեք լեզուով:

ԻԼԱՆ ՊԱՊՐ ՍԷՐԱՕՔԻՐ

Նիզամիէ իտարէխինտէ պուլունան ֆապրիգայը հիւմայունլար իշին 100.000 ճէտիտ գանթարտան 150,000 գանթարա գատար մուդթաղի էրէյլի մատէն քէօմիւրիւնիւն պէհէր գանթարը 8½ ղրշ. տա թալիպի էօհտէխինտէ օլուշ մահը հալը բուլմինն ճրնճը ճուսա իրթէսի կիսնիւ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն թէնգիլը ֆիյաթ իլէ իթայա թալիպ օլանլարը եէմը մէղքիւրէ գատար մագամը ալիի Սէրասքերի լէվազիմաթը ումումիէ տայիրէսինէ կէմէլէրի իլան օլունուր:

Նօ. 3 2—3

Գուզկունճրգտա միւճէտտէէն ինչա օյունաճագ ժանտարմա գարաղօլանէսի իլէ Տէրսաատէթտէ եաբրլաճագ ժանտարմա սիւարիսի հայմանաթնա մամասուս պիրրն ինչաաթը մագթուէսի պիլ միւնագասա միւթէհիւտինէ իհալէ իտիլէճէկինտէն թալիպ օլանլարրն չէրահթը միւնագասայը անսամագ իւզրէ թէմմուզը րումինին 4իւնճիւ կիւնիւ ինչաաթը տայիրէսինէ միւրաճաաթ իթմէլերի իլան օլունուր:

Նօ. 1 3—3

Տէօրթիւնճիւ Օրտուի հիւմայունը իշին միւպայսա օյունճագ իւզրէ մահալինճէ մէվգըզի միւնագասայա գօնուրմըշ օյան 30 000 ատէտ մա բիւսկիւլ թէսին պէհէրի 7 ղրշ. ա օյարագ թալիպի էօհտէսինէ օլուպ թուրիիը իլանտէն իթիպարէն 3 կիւն խիթամնա գատար պուրճա տաքի միւնագասայ իթրա օյունճաճարտնան իթաարնա թալիպ օյանլարրն մագամը ալիի Սէրասքերի լէվազիմաթը ումումիէ տայիրէսինէ կէմէլերի իլան օլունուր:

Նօ. 2 3—3

ՆՈՒՐՐԻ ԳԻՆԻ
VIN NOURRY

Եռոով և թանէնով յաջողութեամբ կը բռնէ մարիւ ձկան իւղին տեղը, մանաւանդ տաքերուն. յանձնարարուած է բոլոր բժիշկներէն՝ ոգոց և մեծ մարդոց համար որք

ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԵՆԷ
ՓՇՄԱԽՏՆԷ
ԱՒՇԱԿԱՆՈՒԹԵՆԷ

կամ կուրծքի հիւանդութիւններէ կը տառապին: 449

Կը գտնուի ամէն դեղարաններ:
Պահանջել «Ժիմարքի Գինի Նուրրի»:

COMP. RUSSE ED NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱԱՇԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Թ. 1/13 Օտէսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի:
Գ. 2/14 Ալեքսանդրիոյ ուղղակի սուրհանդակը ժամ 2ին յետ միջօրէի, Պիրէոսի ճամբով
Դ. 3/15 Սուրհանդակ դէպի Փոքր-Ասիոյ նաւահանգիստները մինչեւ Պաճում, առաւօտեան ժամը 11ին:
Դ. 3/15 Մեկնաւաքալի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին:
Հ. 4/16 Օտէսայի սուրհանդակ, ժամը 2ին յետ միջօրէի:
Ուր. 5/17 Ազէքսանդրիոյ Սորհանդակ, հանդիպելով Սուրիոյ նաւահանգիստները երկու շաբաթը անգամ մը ժամը 4ին:

ԱՋԴ.— Ցունիս 2 14, երեքշաբթի օրը Կ. Պոլսէն դէպի Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող գտիւորը Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանդիպին Թրիբոլի, Պէյրութ, Եաֆա եւ Բոր-Սայիտ զաղթ շրջնանին. 263

Արտօնատէր Ս. ՏԱՐԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ
ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԿ.

ՐԱՇԽ ԷՒՐՈՊԻԱՅԻ ՊԱՏՐԱՍՏ ԳՈՒՄԱՐ

906,000,000 ՖՐԱՆՔ

Ֆնօրէնութիւն յԵրոպա

Փարիզ, 16, Պուլվառ տէ գ'Իթալիէն. 1, 3, իր Լը Բէլթիէ փողոցի սեփական շէնքին մէջ

1845ին հիմնուած է Վր

Ապահովագրութիւններու վճար. 1 Մէջ— 123,000000

1895ի գործերէն

Ապահովագրեալներու վճարուած	87,000000
Հասոյթ	196,000000
Նոր ապահովագրութիւնք	661,000000

1896 յունուար 1

Ուանդը եւ անշարժ կալ. յԵւրոպա	40,000000
Ցանելեալ դրամագլուխ	121,000000
Արդի ապահովագրութիւնք 4 Մէջ—	111,000000

Տիեզերական ապահովագիր

Շահաբաժիններու բարգմամբ եւ ապահովագրեալներու վերադարձմամբ՝ ի դէպ մահու:

Գայմանագրութեան նոր եղանակ

սկսեալ Առաջին տարւոյն լրանալուն պէս:

ԱՌԱՆՑ ՎԵՐԱՊԱՀՈՎՄԱՆ ի մասին բնակութեան և ուղեւորութեան.

Հինգ տարի ետքը ԻՐԱՒՈՒՆՔ տալով ընկերութենէն փոխառութիւններու որոց գումարը նշանակուած է ապահովագրին մէջ:

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ Ֆնօրէնութիւն ի Թուրքիա

188 Ճ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ եւ ԸՆԿ.
Գալաթա փողոց, Զէյթալիս խան, Ղալաթիա

ՆՈՐՈՒԴԵՑՈՑ

ՄԷՍԱՖԷՐԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Ուղղակի եռաեւեկ ընդմէջ Լոնտոնի եւ Սեւ ծովու նաւահանգիստներուն (երթուղարձին հանդիպելով ի Հալը):

Լոնտոնէ մեկնում ամեն կիրակի. Մարսիլիէ մեկնում ամեն շաբաթ օր, իրիկուան ժամ 4ին, մէկ ժաքաթ, սկսեալ ապրիլ 18էն, դէպի Պիրէոն, Իզմիր, Տարտանէլ, Գ. Պոլիս, միւս շաբաթուն, ապրիլ 25էն սկսեալ, դէպի ի Քաֆաբօյս, (փոփոխակի Քալամադա) Շիրաս, Սէլանիկ, Քալաս, (փոփոխակի Տէտէ-Աղաճ), Տարտանէլ, Կ. Պոլիս:

Կ. Պոլսէ մեկն ում դէպի Մարսիլիա, Հալը, Լոնտոն, ամեն հինգշաբթի, իրիկուան ժամ 4ին, մէկ շաբաթ, Տարտանէլէն, Տէտէագասէն (փոփոխակի Քալալա) Սելանիկէն, Շիրաէն, Քալամադաէն փոփոխակի Քաֆաբօյս) ապրիլ 24էն սկսեալ եւ միւս շաբաթուն Տարտանէլէն, Իզմիրէն, Պիրէոնէն, ապրիլ 30էն սկսեալ:

Բաց ասայ, ամեն տասնրհինգ օրը, ուրբաթ իրիկուան ժամ 4ին, ապրիլ 23էն սկսեալ Սուրիոյ գծին շոգենաւը Կ Պոլիս գալով անմիջապէս պիտի մեկնի դէպ ի Մարսիլիա միայն Իզմիր ու Պիրէոն հանդիպելով:

ՍՈՒՐԻՈՑ ԳԻԾ

Ապրիլ 30էն սկսեալ, հինգշաբթի ամեն տասնրհինգ օրը Կ. Պոլսէ մեկնում դէպ Իզմիր, Հաիֆա փոփոխակի Սամսոն) Պէրութ (ուր պիտի հանդիպի Եաֆա, Բոռ-Սայիտ, Ալեքսանդրիա, Մարսիլիա գացող սուրհանդակին) Լարնաքա, Սուրիական եզերք, Նորէն Պէրութ, Բոր-Սայիտ, Ալեքսանտրիա, Մարսիլիա:

ՕՏԵՍԱ-ՆՈՎՈՐՕՍԻՍԿԻ ԳԻԾ

Ուղղակի երթեւեկ կիսամեայ Լոնտոնէն, Հավրէն, Մարսիլիէն եկած սուրհանդակներով: Կ. Պոլսէ մեկնում կիրակի իրիկուան ժամ 4ին, ապրիլ 19էն սկսեալ:

ԱՆԱՏՕԼԻ-ՊԱԹՈՒՄԻ ԳԻԾ

Ուղղակի երթեւեկ տասնրհինգօրեայ՝ Լոնտոնէն, Հավրէն, Մարսիլիէն եկած սուրհանդակներով: Կ. Պոլսէ մեկնում երկուշաբթի իրիկուան ժամը 4ին, դէպ ի Սմիռնի, Կիրասոն, Տրեբիզոն եւ Պաթում ապրիլ 27էն սկսեալ: 425

ՇՈԳԵՆԱՒԱՇԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿ Ա Ն Ա ԵՒ ՄԱՐՈՒԵԱՆ
Ն. ԲԱՔԻ ՕԻ ԸՆԿ

Մարսիլիայի և Պահասի մէջ Լանտանա-արտաքին Բանող

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,

Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղղակի և արագ ուղեւորութեան նաւուղէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար ԹԻՄՈԹԷ ԲԸՊՈՒԼ
Մամհանէ փողոց Թ. 10 33

ՍԻՏՆԷՅ ՆՕՎԻԼ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՍԱՌՆԱՐԱՆ

ԶԱԼԱԹԻԱ, ԵՒՐՈՊԱԿԱ ՊԱՏՐԱՍՏԸՆԴԵՐ ԳԷՈՐԳ ՊԷՅ ԽԱՆ ԹԻՒ 1, 2, 3

Ասոնց զենիները Անգլիոյ Նեշիլ Սառնարանի Ճօհն Նօվիլ եւ Որդիք գործարանին մէջ կը պատրաստուին եւ ճեշտեալ մենաշնորհով մարտնի կը կրեն: Ոմանք այդ զենիներու կեղծ կը հիմնեն եւ անգլիական տառերը չնանչցածները գրուած կը զենեն, որով նոյն գործարանին արժէքաւոր զենիներուն վարկը կը կոտրեն:

Ճօհն Նօվիլ եւ որդւոյ գործարանին արտադրութիւնք այս մասնաւոր մարքան կը կրեն՝ Կեղծերէն զգուշանալու համար պէտք է ուշադրութիւն ընել զենիներու, ածիլիներու, կտրոցներու եւ միրաներու վրայ գտնուած մարքային ու անգլիական տառերուն:

Այս գործարան 1700 տարւոյն ապրիլ 26ին հաստատուած է:

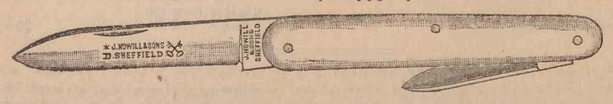

Սիտնէյ Նօվիլ եւ ընկերութեան ճեռկայացուցիչն է դրամարկղներու ամենէն մեծ Միլներ գործարանին:

Այդ դրամարկղներ ամեն կերպով կը դիմանան հրդեհի եւ գողերու դէմ: Փոփոխողներու ցոյց պիտի տուին վկայականներ, որ կը հաստատեն Միլների դրամարկղներու տոկունութիւնը:

Սիտնէյ Նօվիլ եւ ընկերութեան անգլիական վաճառատան մէջ կը գտնուին նաեւ լաւ տեսակէ դգալներ, պատառամաղներ, դանակներ ու սեղանի զանազան ապասներ ինչպէս նաեւ առաջն բլանէ դգալներ, պատառամաղներ եւ այլն. Նոյնպէս ջաղացի փոկեր ու մուրներ, սեղանի յատուկ լամպարներ, արոճներու մէջ կոխուելու լամպարներ, ցամաքային ու նաւային գիշերառակնաց յատուկ կոնակներ, ոռթիայի մեքենաներ եւ այլն:

Հեռաւոր տեղերէ եղած յանձնարարութիւնք կը կատարուին կանոնաւոր կերպով եւ շուտ:

ԼԱ VIGNE—ԱՅԳԻ
ԳՈՆՆԱԳԻ ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԲՈՂԳԻՐԼԻՈՆ

EAU DE VIE DE VIN—COGNAC SUPERIEUR

ԶՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ԵՒ ՀԻՆ ԳԻՆԻ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ԳՈՆՆԱԳ

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐ

ՅՈՒՆՈՒՍ ԹԱԳԱՒՈՐԸՆ ՍՏԱՑԱԾ Է Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԱՂՈՂՋԱՊԱՀ ՊԱՏՈՒԱՀԱՆԱԿԱՆԸ

Հայաստանեայց Յուսնց Թագաւորին եւ Դամասգանց Գոնսթանտին իշխանին, ու Մերկիսյ Ալեքսանդր Թագաւորին:

Ալ եւ այլ ցուցահանդէսներէ ստացած 12 մեծ մրցանակներէ, պատուոյ վկայագրէրէ եւ ոսկի միտալներէ զատ, վարձատրուած է նաեւ 1894 ի Անվերպի բոնեաների ցուցահանդէսին, Վիեննայ, Բրաքսել եւ Ն ուեթարդի արուեստահանդեսներէն՝ ոսկի միտալներով, իբրեւ ազէկ գինիի ոգի (eau de vie de vin) պատուոյ վկայագիր ստացած է 1894 Պուրէշի, 1895՝ Մոնարդոյի, 1893 Մէնդ-Լիթէնի ոսկի խաչով հանդերձ. մեծ մրցանակ ոսկի խաչով մէկտեղ 1895 ի Վերոյնեան, Ժընէվի Սրուեսասահանդէսներէն եւ Շիքագոյի 1895 ի աշխարհահանդէսէն՝ իբրեւ զուտ սիրուկ խաղողի գինով պատրաստուած բոնեաք:

Ասոնցմէ զատ Պրուսէլի «առողջարանական յառաջդիմութիւն» ընկերութիւնը Մեծարան բոնեակի պատուհանդիւնը եւ անոր մեծ մրցանակները ստացած ըլլալն իմանալով սոյն գործարանի տեսչին Գ. Սիրիրյանն Մեծարան պատուոյ անդամ ընտրած է իրեն եւ վկայագիր ու մրտալ-խաչ մը գրկած է: Նմանապէս Փարիզի երկրագործական, ծնագործական եւ վաճառականական ակադեմին գինին անդամ ընտրած է եւ վկայագիր տուած:

Ս. եւ Ի. եւ Ա. Մեծարայի բոնեակը ոչ Ֆրանսական սիսդէմի վրայ երեք մերենայով կը պատրաստուի

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀՈՂԱՅԻ ՎԱՍՏԱԿԱԾ Է

սոյն գործարանին տարեկան արտադրութիւնը կը հասնի 1,200,000 շիշ բոնեաքի

Ռուսիոյ, Եղիպտոսի, Պարսկաստանի, Արաբիոյ, Ռուսիոյ, Ռումանիոյ, Պուլկարիոյ եւ Եւրոպայի, ու Հնդկաստանի եւ Ամերիկայի այլ եւ այլ քաղաքներ զրկուած ցանցարին տարեկան ծանանութիւնն է, ինչպէս պաշտօնապէս կը հաստատեն շոգենաւային ընկերութեանց գործակալութիւններն ու Պրէոսի բաղաքագլուխ, 35.000 սնտուկ եւ 900 տակառ. —Պաճեստի վաճառքին քանակն է 600.000 օ ան որ կը գտնուի ի Պրէոս Արեւելք, Ալբէր, Նիրիդա, Բարթենակոլոն, Բարթանպրիա զրոցներու՝ եւ երկաթուղիի կեդրոնատեղին գտնուած եօթը վաճառատեղիներու մէջ:

Զուտ մարդ խաղողի գինիէ պատրաստուած այս Մեծարաս բոնեակին ճշմարիտ ըլլալու մասին Յուսնատան եւ օտարազգի մեծանուն բիմիագէտներու կողմէ աարբերու